Högskolan i Halmstad, Lärarutbildningen Samhällskunskap, 91-120p

Sverigedemokraterna

Och de mänskliga rättigheterna

Elisabeth Gavin

2012-01-09

Student: Elisabeth Gavin
Handledare: Jonna Johansson

Sammanfattning

Sverigedemokraterna har nu kommit in i riksdagen, nästa steg enligt Jimmie Åkesson är att få 30 % av rösterna! Med anledning av partiets bakgrund och den debatt som florerat kring deras främlingsfientlighet och annat, tycker jag det är angeläget att undersöka vad partiet står för.

Syftet med detta arbete är därför att undersöka och besvara frågan:

Vilken syn har Sverigedemokraterna på demokrati och de mänskliga rättigheterna, och visar de samma förhållningssätt till demokrati och mänskliga rättigheter i sitt principprogram och valmanifest som i andra dokument?

Metoden jag har använt för att göra denna undersökning är olika typer av kvalitativ textanalys, först en enklare diskursanalys för att se vad akademiska teorier har för syn på demokrati och mänskliga rättigheter. Ett antal nyckelbegrepp inom demokrati valdes sedan ut; människosyn, folk-medborgare, stat-nation och kultur-religion, därefter konstruerade jag en modell där jag kunde besvara mina delfrågor genom att i tur och ordning titta på vilken syn på nyckelbegreppen de olika aktörerna hade, genom en aktörscentrerad systematisk textanalys av demokratiteorier och FN:s deklaration och konventioner om de mänskliga rättigheterna. Slutligen gjorde jag en innehållslig textanalys av Sverigedemokraternas principprogram, samt diverse material som jag funnit på deras hemsida, t ex TV-klipp, bloggar mm.

Resultatet jag kom fram till är att Sverigedemokraterna inte alltid respekterar de mänskliga rättigheterna, de delar inte den människosyn och syn på kultur, som präglar demokratiteorier och FN. De är ganska öppna med sina åsikter i principprogrammet, de döljer t ex inte att de är emot Islam, även om tonen där är betydligt mer dämpad än i andra forum.

Nyckelord: Sverigedemokraterna, mänskliga rättigheter, demokrati, kultur, människosyn

Innehållsförteckning

Sammanfattning ... 1
1. Inledning ... 4
2 Syfte ... 6
2.1 Övergripande syfte ... 6
2.2 Frågeställningar ... 6
3 Bakgrund ... 7
3.1 Historisk översikt över bakomliggande ideologier ... 7
3.1.1 Konservatismen ... 7
3.1.2 Socialkonservatismen ... 7
3.1.3 Fascismen ... 8
3.1.4 Nationalismen ... 8
3.1.5 Nazismen ... 9
3.2 Bakgrund och utveckling av Sverigedemokraternas ideologi ... 9
4 Teoretisk inramning ... 12
4.1 Tidigare forskning ... 12
4.2 Teorier om demokrati ... 14
4.2.1 Robert A Dahls teorier om demokrati ... 14
4.2.2 David Helds teorier om demokrati ... 15
4.2.3 Olika ideologiers människosyn i relation till demokrati ... 18
4.3 Liberalismen - bakgrunden till de mänskliga rättigheterna ... 19
4.4 FN och de mänskliga rättigheterna ... 20
4.5 Sverige och de mänskliga rättigheterna ... 21
5 Metod ... 22
5.1 Val av metod ... 22
5.1.1 Metodval fas 1 - diskursanalys ... 22
5.1.2 Metodval fas 2 – aktörscentrerad systematisk textanalys ... 23
5.1.3 Metodval fas 3 – innehållslig textanalys ... 24
5.2 Material ... 25
5.3 Avgränsning ... 28
5.4 Studiens tillförlitlighet: Validitet och reliabilitet ... 28
6 Resultat och analys ... 29
6.1 Hur definieras demokrati och de mänskliga rättigheterna teoretiskt av akademiker? ... 30
6.1.1 Människosynen ... 30
6.1.2 Synen på folk och medborgare ... 30

6.1.3 Synen på staten och nationen ... 31
6.1.4 Synen på kultur och religion ... 32
6.2 Hur definierar FN demokrati och de mänskliga rättigheterna? ... 32
6.2.1 Människosynen ... 32
6.2.2 Synen på folk och medborgare ... 32
6.2.3 Syn på staten och nationen ... 33
6.2.4 Synen på kultur och religion ... 33
6.3 Hur definierar Sverigedemokraterna demokrati och de mänskliga rättigheterna i sitt principprogram? ... 34
6.3.1 Människosynen ... 34
6.3.2 Synen på folk och medborgare ... 36
6.3.3 Synen på staten och nationen ... 38
6.3.4 Synen på kultur och religion ... 41
6.4 Hur definierar Sverigedemokraterna demokrati och de mänskliga rättigheterna i andra dokument? ... 44
6.4.1 Människosynen ... 44
6.4.2 Synen på folk och medborgare ... 44
6.4.3 Synen på staten och nationen ... 45
6.4.4 Synen på kultur och religion ... 45
6.5 Sammanfattning och kommentarer till resultatet ... 46
Litteraturförteckning ... 48
Bilaga 1. FN:s allmänna deklaration om de mänskliga rättigheterna ... 51
Bilaga 2. Utdrag ur Regeringsformen: ... 54
Bilaga 3. Utdrag ur: Internationell konvention om medborgerliga och politiska rättigheter ... 55

1. Inledning

”Sverigedemokraterna är ett ***socialkonservativt parti*** *med* ***nationalistisk grundsyn****, som betraktar värdekonservatism och upprätthållandet av en solidarisk välfärdsmodell som de viktigaste verktygen i byggandet av det goda samhället”.*[1]

Så inleds Sverigedemokraternas nya principprogram (Sverigedemokraterna, 2011.2), som antogs på partiets Landsdagar den 26 november 2011, men vad innebär det? Vad är ett socialkonservativt parti med en nationalistisk grundsyn? Vad betyder värdekonservatism för Sverigedemokraterna? Vad innebär en solidarisk välfärdsmodell och det goda samhället? Är Sverigedemokraterna ett demokratiskt parti?

Ja, medan frågorna hopar sig växer sig Sverigedemokraterna allt starkare, i valet 2010 fick de 5,7 % av rösterna, nästan är en fördubbling jämfört med valet 2006 (Sverigedemokraterna, 2011.1). Nu siktar de, enligt partiledaren Jimmie Åkesson, på att bli ett 30 % - parti (Sverigedemokraterna, www.sverigedemokraterna.se, 2011.3). De vill alltså bli ett av de största partierna i Sverige! Detta kan, enligt min mening, bli ett stort problem eftersom det i samhället råder en allmän uppfattning att Sverigedemokraterna inte delar de andra, etablerade partiernas, värderingar om demokrati och alla människors lika värde[2]. Jimmie Åkesson var till exempel inte välkommen på Nobelfesten, varken i år, eller förra året (Ström, 2010). De etablerade partiernas negativa uppfattning om Sverigedemokraterna, framkommer också tydligt i nedanstående citat med anledning av partiledardebatten i Agenda under hösten 2011:

> ”*Ledarna för de rödgröna oppositionspartierna var överens om att inte delta i SVT:s partiledardebatt i oktober, om de placerades bredvid Sverigedemokraterna. Men Miljöpartiet backade ur uppgörelsen. Det säger V-ledaren Lars Ohly, som nu för första gången ger sin bild av turerna”.* (Olsson, 2011)

[1] Författarens fetstil

[2] Detta påstår jag efter att ha följt debatten kring Sverigedemokraterna i tidningar och TV under flera år. Jag kan som exempel referera till den senaste partiledardebatten när vänsterpartiet och socialdemokraternas partiledare inte ville delta på grund av att de skulle vara placerade bredvid Jimmie Åkesson i lokalen (Dagens Nyheter, 2011). Ett annat exempel är att veckan före jul beviljade Region Skånes kulturnämnd ett bidrag på 250.000 kr till Teaterrepublikens pjäs ”Jimmie Åkesson”. Enligt projektansökan attackerar pjäsen *”själva grunden för den politik den verklige Jimmie Åkesson bedriver”,* samtliga partier utom Sverigedemokraterna röstade för bidraget (Liby Alonso, 2012).

Själva menar dock Sverigedemokraterna, att de är ett demokratiskt parti och i sitt nya principprogram, säger de:

> *”Vi bekämpar alla rörelser och idéer som vilar på antidemokratisk grund och försvarar alla individers grundläggande människovärde och alla folks rätt till självständighet och demokratisk utveckling”.*

Som lärare känner jag att det är viktigt att få mer kunskap om Sverigedemokraterna, framför allt huruvida de delar skolans värdegrund. Enligt den nya skollagen (2010:800) ”*är syftet med utbildning inom skolväsendet att elever både ska utveckla kunskaper* ***och*** *värden”* och i de nya läroplanerna, som trädde i kraft 1 november 2011, lyfter man tydligt fram de mänskliga rättigheterna, vilket den gamla läroplanen inte gjorde (Skolverket, 1994).

> *”Utbildningen ska* ***förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna*** *och de* ***grundläggande demokratiska värderingar*** *som det svenska samhället vilar på. Undervisningen skall vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Var och en som verkar inom skolan skall också främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för vår gemensamma miljö. Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet,* ***alla människors lika värde****, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet mellan människor är de värden som utbildningen ska gestalta och förmedla.”* [3] (SKOLFS 2011:144, 2011)

I skolan är det vanligt att man bjuder in samtliga riksdagspartier till sin skola, för att de inför riksdagsvalen, ska få informera eleverna om sina politiska mål. I en sådan situation kan man som lärare hamna inför ett delikat dilemma, om det är så att Sverigedemokraterna inte delar skolans värderingar. Hur ska man, som lärare, förhålla sig när man både ska lära ut och arbeta efter de mänskliga rättigheterna och samtidigt tillåta ett parti som inte delar dessa värderingar att propagera om sin politik i skolan. Vi har ju yttrandefrihet i Sverige och den gäller ju även för personer och organisationer som sprider icke-demokratiska åsikter, så länge man inte ägnar sig åt hets mot folkgrupp eller liknande.

Om Sverigedemokraterna dessutom lyckas få ännu fler röster vid nästa val, vilket är deras mål, är jag rädd att det kan få allvarliga konsekvenser för det svenska samhället. Det har funnits exempel på ledare som kommit till makten genom demokratiska val men som sedan

[3] Författarens fetstil

ändrat spelreglerna i landet och för dess invånare, så att det till slut inte är en demokrati längre. Jag tycker därför det är angeläget med omfattande forskning inom detta område, vi behöver få veta mer om Sverigedemokraternas politik, delar de synen att alla människor är lika mycket värda? Har de respekt för de mänskliga rättigheterna? En hel del forskning har säkerligen redan gjorts, men man behöver nyare forskning som tar hänsyn till att Sverigedemokraterna nu har förändrat sitt principprogram och dessutom är ett riksdagsparti. Det är viktigt att deras åsikter kommer upp på den politiska dagordningen och granskas ytterligare, eftersom det är angeläget att få mer kunskap om dessa i god tid innan nästa val. Som blivande lärare i samhällskunskap, vill jag gärna veta mer om Sverigedemokraternas syn på demokrati och de mänskliga rättigheterna och därför kommer mitt bidrag till denna forskning att lägga fokus på att undersöka detta.

2 Syfte

2.1 Övergripande syfte

Rapportens övergripande syfte är att undersöka och besvara följande huvudfråga:

> *Vilken syn har Sverigedemokraterna på demokrati och de mänskliga rättigheterna, och visar de samma förhållningssätt till demokrati och mänskliga rättigheter i sitt principprogram och valmanifest som i andra dokument?*

2.2 Frågeställningar

För att kunna besvara min huvudfråga kommer jag att behöva undersöka följande delfrågor:

1. Hur definieras demokrati och de mänskliga rättigheterna teoretiskt av akademiker?
2. Hur definierar FN demokrati och de mänskliga rättigheterna?
3. Hur definierar Sverigedemokraterna demokrati och de mänskliga rättigheterna i sitt principprogram?
4. Hur definierar Sverigedemokraterna demokrati och de mänskliga rättigheterna i andra dokument?

3 Bakgrund

3.1 Historisk översikt över bakomliggande ideologier

3.1.1 Konservatismen

Konservatismens gemensamma förhållningssätt är att de vill bevara traditioner och den livsstil som präglat det egna samhället, men eftersom samhällen skiljer sig åt och har olika traditioner, har de konservativa olika uppfattningar om vilka traditioner och livsstilar som ska bevaras (Ball & Dagger, 2006). Konservatismen är övertygad om att människor har, och alltid kommer att ha, många brister, både intellektuella och moraliska.

> *”Every new generation constitutes a wave of savages who must be civilized by their families, schools and churches”* (Ball & Dagger, 2006, sid 89).

3.1.2 Socialkonservatismen

Under slutet av 1800-talet ökade människors sociala medvetande. Man menade att samhället skulle ansvara för sjukvård och se till att arbetsförhållandena blev drägliga för den ökande arbetarklassen. De som var anhängare av liberalismen kom att kallas socialliberalister, medan de konservativa utvecklades till socialkonservativa. Det var den brittiske Tory ledaren, Benjamin Disraeli (1804-1881), som utvecklade socialkonservatismen. ”The Tories” behövde locka fler väljare för att inte förlora fler val till liberalerna (the Whigs) och för att åstadkomma detta, bildade Disraeli en allians mellan arbetarklassen och aristokratin som han först kallade det Konservativa partiet. Disraeli bedrev en politik som gick ut på att, i arbetarklassen, ingjuta respekt för Englands traditionella livsstilar, inklusive respekt för kungafamiljen, aristokratin och kyrkan och samtidigt tillgodose arbetarklassens behov. Disraeli bidrog 1867, till att män i arbetarklassen fick rösträtt och han legaliserade fackföreningar samt erkände arbetarnas rätt att strejka mot sina arbetsgivare. Tack vare dessa, och andra, reformer kunde Disraeli förena de kulturkonservativa, som ogillade den kommersialiserade medelklassen med den potentiellt revolutionära arbetarklassen under namnet ”Tory democracy” och är det vi i Sverige kallar för socialkonservatism. Detta var den dominerande formen av konservatism i Storbritannien fram till 1979 då Margaret Thatcher blev premiärminister (Ball & Dagger, 2006) och den går i korthet ut på att man ska bevara gamla värden och traditioner samtidigt som man är för sociala reformer. Traditionell konservatism, däremot, är negativ till fördelningspolitik, de menar att det är bra med inkomstskillnader för det visar att människor på lokal nivå kan uppbåda de resurser som krävs för att de ska klara livets utmaningar. Utmaningar, liksom kultur och tradition kan variera

mellan olika orter, vilket också ökar människors lojalitet gentemot hembygden, de delar de traditioner och den kultur deras förfäder en gång hade och de för den vidare till kommande generationer (Ball & Dagger, 2006). Konservativa vill utvecklas sakta och försiktigt för att minska risken för felaktiga beslut.

3.1.3 Fascismen

Fascismen uppstod som ideologi först på 1920-talet, men har sina rötter i den motrörelse till upplysningen som bildades under 1700-talet. Denna motrörelse menade att, alla människor är inte lika, utan faktorer som kön, ras, språk, kultur, religion och nationalitet definierar vad och vem en människa är och formar hur de tänker om sig själva och andra människor, vilket gör att skillnader mellan olika grupper av människor är väldigt djupa (Ball & Dagger, 2006) Fascismen har alltid försökt vinna röster på att vädja till människor på ett enkla och känslomässiga sätt. Alla problem som finns i ett samhälle skylls på en ”syndabock”, en gemensam fiende som måste bekämpas. Metoden för att vinna över den gemensamma fienden är enkel, tro, lyd och kämpa. Fascismen är en totalitär ideologi som föraktar demokrati. Demokrati innebär svaghet och splittring, enligt fascister, de förespråkar i stället styrka och enighet bland folket (Ball & Dagger, 2006).

3.1.4 Nationalismen

Nationalism är, enligt Ball & Dagger, inte en egen ideologi eftersom de kan ta så många olika uttryck, utan snarare en annan dimension av fascismen. Man kan vara kommunistisk nationalist, liberal nationalist, konservativ nationalist eller fascistisk nationalist (Ball & Dagger, 2006). Nationalismen tar sin grund i tanken att människor på ett naturligt sätt kan delas in i olika grupper eller nationer. Nationalitet härstammar från latinets *natus* som betyder födelse och en nation betyder då en grupp människor som delar samma födelseplats (Ball & Dagger, 2006). Detta innebär i princip att en person kan ha en nationalitet (t ex same) och ett annat medborgarskap (svenskt). Nationalister menar dock att man inte ska skilja på nationalitet och medborgarskap, utan människor som tillhör en nation (delar födelseplats) ska också vara medborgare i (dela) samma stat. Detta är idén bakom nationalstaten, en suverän, politiskt självstyrande enhet som håller ihop och bevakar en nations behov och intressen (Ball & Dagger, 2006). Nationalismen har, trots sin politiska och känslomässiga styrka, flera stora svårigheter. Först och främst problemet med att definiera vad det är som gör att en grupp människor tillhör samma nation. Nationalister lyfter ofta fram faktorer som ras, etnicitet, kultur, språk, religion, traditioner och historia när de ska definiera vad som utgör en nation,

eller vilka människor som tillhör en viss nation (Ball & Dagger, 2006). Ett annat problem är att det i flera stater, som t ex Canada, Schweiz, USA, bor människor, som uppenbarligen är av helt olika nationaliteter (Ball & Dagger, 2006). Vilken är den egentliga källan till en gemensam nationell identitet? Nationalism är både ett deskriptivt och normativt begrepp och kan därmed användas som ett verktyg i den politiska debatten, man kan därför säga att nationella identiteter är konstruerade av samhället (Nye, 2007).

3.1.5 Nazismen

Fascism behöver inte vara rasistisk, men när den man kombinerar rasism med fascism så uppstår Nazism. För Hitler, som var rasist och fascist, var socialism bara ett annat ord för nationalism och i hans Tyskland var det bara vissa grupper, de som tillhörde den ariska rasen, som ingick i nationen och utgjorde ”det Tyska folket”, oavsett om de var födda i Tyskland eller ej (Ball & Dagger, 2006). För Nazister är frihet för den ”ariska rasen”, den enda frihet som räknas eftersom det är ”naturens plan”. För att uppnå denna frihet måste den ”ariska rasen” bekämpa alla hinder såsom ”underlägsna raser”, humanitära idéer och klasskillnader (Ball & Dagger, 2006).

3.2 Bakgrund och utveckling av Sverigedemokraternas ideologi

På 1950-talet splittrades den europeiska fascismen och nazismen i två delar, den ena delen blev grunden till de parlamentariska extremnationalistiska partier som vuxit fram i Europa under efterkrigstiden. Den andra delen däremot, behöll sin rasideologi, antisemitism och antidemokrati och utgjorde grunden till den moderna vitmaktrörelsen. Sverigedemokraterna bildades 1988 och är enligt Helene Lööw, (Deland, o.a., 2007) ett parti som vuxit fram ur organisationen Nysvenska rörelsen, som var emot kommunister och invandrare men baserade sin invandrarfientlighet på kultur i stället för ras. Nysvenska rörelsen hade, under efterkrigstiden, sitt starkaste fäste i Skåne, även organisationen Bevara Sverige Svenskt, som hade kopplingar till Nysvenska rörelsen etablerade sig i slutet på 1970-talet i Skåne. Detta kan vara en del av förklaringen till varför Sverigedemokraterna haft sina största framgångar i Skåne. (Deland, o.a., 2007). BSS var en organisation som var kritiska till invandrare och Sverigedemokraterna var, liksom BSS, starkt kritiska till det de kallar ”islamifieringen av Sverige”. Denna kritik mot islam förstärktes efter terrorattacken den 11 september 2001 främst bland Nationaldemokraterna, som är en utbrytargrupp ur Sverigedemokraterna, men även hos Sverigedemokraterna som enligt Lööw, skriver i sin nättidning, SD-kuriren, den 12 augusti 2006:

> *”allt fler muslimer menar att det svenska samhället ska omdanas för att passa de ”svenska” muslimerna, att de ska införa sharia-lagar i Sverige. Lagar som endast tar hänsyn till koranen och som på intet sätt erkänner Sveriges lagar. Detta skapar en mycket farlig situation, inte minst med tanke på den växande muslimska populationen i Sverige. Detta kommer definitivt att hota svensk säkerhet och sammanhållning på sikt. Vi riskerar en framtid då Sverige omvandlats till en muslimsk stat; det otänkbara blir tänkbart”* (Deland, o.a., 2007, sid 91[4]).

I sitt valmanifest från 2010 syns denna kritik fortfarande i form av ett åtgärdsförslag om att stoppa islamiseringen av det svenska samhället. (Sverigedemokraterna, 2010)

”Myten om det förrådda folkhemmet” är en annan viktig del av Sverigedemokraternas och andra extremnationalistiska och rasideologiska gruppers ideologi som växte fram under 1990-talet, i takt med de åtstramningar av ekonomin som gjordes, t ex kraftiga neddragningar av den offentliga sektorn. Extremnationalistiska och rasideologiska grupper kopplar tanken om folkhemmet till välfärdsstaten och till begreppet folk, där välfärdsstaten utgör en social bastrygghet för alla medborgare, med sjukvård, skola och daghem samt en stabil arbetsmarknad. Begreppet folk syftar, i extremnationalisternas fall, till etniska svenskar och i de moderna rasideologiska organisationernas fall, till enbart vita människor (Deland, o.a., 2007). Även kombinationen invandring-brottslighet är en del av det förrådda folkhemmet, där de extremnationalistiska och rasideologiska grupperna menar att invandrarna är ansvariga för den ökade brottsligheten, framför allt grova våldsbrott, rån, mord och våldtäkter. I de flesta europeiska länder utgör liknande argument grunden för extremnationalistiska partier. Enligt Lööw, bygger deras argumentation på:

> *”tanken om att det goda ursprungliga samhället har sålts ut av etablissemanget till de andra utan att folket varit medvetet om vad som skett……alla ser sig som bärare av en officiellt förbjuden sanning och som uttolkare av den sanna folkviljan”* (Deland, o.a., 2007, sid 95).

Sverigedemokraterna delar den klassiska, europeiska socialkonservatismens grundidéer och vill förena *”de bästa elementen hos den traditionella högern och den traditionella vänstern”* för att åstadkomma stabilitet och gemenskap i samhället. De menar också att:

[4] Nättidningen släcktes ned av internetleverantören efter samtal från UD, med anledning av att SD publicerat Jyllandspostens Muhamedkarikatyrer, jag har därför inte kunnat använda den ursprungliga källan utan citerar från boken Brunt!

> *”nationalismen och stärkandet av samhörigheten på den nationella identitetens och den gemensamma kulturens och historiens grund är de kanske viktigaste medlet för att förverkliga…”*

Det de vill förverkliga med hjälp av nationalismen är förbrödring och nationell samhörighet i stället för klasskamp och hat, ansvarstagande reformer i stället för revolutionära tendenser samt trygghet, hög moral och lag och ordning i stället för anarki (Sverigedemokraterna, 2011.2).

Sverigedemokraterna betraktar sig som ett modernt socialkonservativt parti. Det som utmärker deras version av socialkonservatism är, enligt dem själva, att de *”tydligt betonar vikten av en värdekonservativ och nationalistisk utgångspunkt”*. Detta tolkar jag som att de är mer konservativa än sociala, med en dragning åt fascism eftersom de betonar vikten av en stark nationalism, men det går i detta kapitel inte att hitta något som direkt bryter mot de mänskliga rättigheterna (Sverigedemokraterna, 2011.2). Sverigedemokraterna menar att det är viktigt att vara försiktig med de gemensamma ekonomiska resurserna, sunda statsfinanser är en grundförutsättning för en långsiktigt hög välfärd. Vidare anser de att äganderätten är en nödvändig förutsättning för en lyckad samhällsutveckling samt att tillväxt är nödvändigt för att kunna bevara en hög välfärd, men tillväxten får inte ske på bekostnad av andra viktiga samhällsvärden som folkhälsa, kulturarv, miljö, socialt kapital och nationellt självbestämmande (Sverigedemokraterna, 2011.2). Sverigedemokraterna vill ha ett ökat inslag av direktdemokrati med fler beslutande folkomröstningar på såväl lokal, regional som nationell nivå och för att kunna tillvarata nationens samlade intressen, säger de sig ha en pragmatisk, tvärpolitisk hållning inom arbetsmarknadspolitiken. De är för den svenska modellen, där arbetsmarknadens parter gör upp om lönenivåer och centrala villkor genom förhandlingar, och där statens roll är att övervaka lagstiftning, tillhandahålla adekvat utbildning samt motverka arbetslöshet och utanförskap (Sverigedemokraterna, 2011.2).

Sverigedemokraterna betraktar folkhemstanken som en i grunden socialkonservativ idé. De vill se ett återupprättat folkhem, där samhörigheten är baserad på nationell tillhörighet i stället för klasstillhörighet, ett samhälle där alla medborgare är garanterade en hög nivå av fysisk, social och ekonomisk trygghet. De menar vidare, att det är förkastligt att inte hjälpa grannar och landsmän i nöd, om man själv lever i överflöd. Stora klasskillnader och sociala orättvisor måste bekämpas eftersom de annars kan splittra nationen eller i alla fall hota tryggheten och

sammanhållningen i landet, men fördelningspolitiken får inte överdrivas, det måste löna sig att utbilda sig, arbeta och driva företag, menar de.

Sverigedemokraterna menar att familjens roll som omhändertagare, kulturförmedlare och fostrare, utgör samhällets viktigaste och mest grundläggande sammanhållning. De vill att staten ska vara huvudman för skolan igen, samt att friskolor ska fungera som komplement till den offentliga skolan, men inte utgöra så stor andel att kvaliteten i de kommunala skolorna riskerar att försämras. De menar att fostran och förmedling av värderingar i första hand är familjens ansvar men att skolan dock ska:

> *”inskärpa vikten av ett gott uppförande och betona värdet av demokrati, varje människas unika värde samt respekt för det svenska kulturarvet”* (Sverigedemokraterna, 2011.2).

4 Teoretisk inramning

4.1 Tidigare forskning

Det finns en del tidigare forskning kring Sverigedemokraterna, även om det mesta av det nyare material jag har hittat är skrivet av journalister. Det finns dock en del studentuppsatser som på ett eller annat sätt berör Sverigedemokraterna. Här nedan presenterar jag kort några av de böcker från vilka jag hämtat både information och inspiration.

Anders Hellström, doktor i statsvetenskap, beskriver, i sin bok ”Vi är de goda” från 2010, Sverigedemokraternas roll och position i svensk politik och debatt. Hans ena huvudargument är att *”SD vill bli betraktade som ett vanligt parti för vanliga Svenssons”* (Vi är de goda, 2010, sid 16). För att uppnå detta har partiet successivt bytt ut allt för extrema åsikter och extrema personer, mot åsikter och personer som kan attrahera fler väljare. Hellströms andra huvudargument är att ”*den offentliga debatten om SD och deras politik spelas ut i ett moralens register mellan ont och gott, snarare än bara mellan höger och vänster som traditionellt har präglat svensk blockpolitik.”* (Vi är de goda, 2010, sid 18). Hellström menar att, *”strävan efter att vilja väl och framstå som god har konsekvenser för hur den offentliga debatten förs”* (Vi är de goda, 2010, sid 18) när det gäller frågor som handlar om migration, invandring, nationella självbilder och liknande (Hellström, 2010). En slutsats han drar är att ”*SD fungerar som en projektion av ’förbjudna’ nationalistiska känslor i det kollektiva medvetandet hos de ’goda demokraterna’ som ’vi’ helst inte vill låtsas om”* (Vi är de goda, 2010, sid 155). Han exemplifierar detta i sin analys, med att SD menar att det svenska

medborgarskapet endast skall ges till dem som sätter sin lojalitet mot Sverige främst, före religion, etniskt tillhörighet, eller andra nationella eller europeiska identitetsmarkörer. Det skall vara ett privilegium att vara svensk medborgare och de är emot dubbelt medborgarskap eftersom det kan medföra lojalitetskonflikter. SD har en etnopluralistisk grundsyn, vilken innebär att kulturella skillnader är oöverstigliga, därför måste man assimileras för att få stanna i Sverige och få svenskt medborgarskap, ”de måste bli som vi”. Samtidigt säger den etnopluralistiska grundsyn SD har att ”de” inte kan bli som ”vi”, eftersom varje individ är styrd av sin lojalitet till en viss kultur. SD kopplar på detta sätt medborgarskap till kulturell tillhörighet på ett tydligt sätt (Hellström, 2010). Enda lösningen enligt deras logik blir således att inte ha några invandrare, eftersom olika kulturer inte kan samexistera och ingen kan ”byta” kultur. Även de traditionella partierna har föreslagit hårdare krav för att erhålla svenskt medborgarskap, man ska ”förtjäna” ett svenskt medborgarskap, genom att t ex klara ett språktest och/eller ett samhällstest eller liknande. Detta kan tolkas som att de närmat sig SD:s förhållningssätt, skillnaden är dock, menar Hellström att de traditionella partierna inte kopplar ihop medborgarskap med kulturell identitet (Hellström, 2010).

Hellström refererar en del till Niklas Orrenius som skrivit en reportagebok om Sverigedemokraterna, ”Jag är inte rabiat. Jag äter pizza.” Niklas Orrenius är journalist på Sydsvenskan och har följt SD under många år. I denna bok har han samlat arton reportage och krönikor, som han skrivit mellan 2002 och 2010. Dessa har han kompletterat med nyskrivna texter över vad som hände sen, samt reflekterat och analyserat SD:s utveckling (Orrenius, 2010).

Pontus Mattsson är politisk reporter på Sveriges Radios Ekoredaktion. Han har i sitt yrke bevakat Sverigedemokraterna under flera år och kom 2009 ut med sin första bok, Sverigedemokraterna in på bara skinnet. I den tar han med läsaren bakom kulisserna för att ta reda på vad Sverigedemokraterna egentligen står för, vilka är det som röstar på dem och vad har de för möjligheter att genomdriva sin politik (Mattsson, 2009).

Richard Slätt, (1977) journalist och tidigare chefredaktör för Expo, är redaktör för boken, Sverigedemokraterna från insidan. Boken bygger på intervjuer med Tommy Funebo, (1960) jurist som ingick i Sverigedemokraternas innersta krets från 2000 tills han i januari 2004 lämnade partiet. Funebo tog efter några månader kontakt med tidskriften Expo och överlämnade en mängd material från bland annat styrelsemöten, e-post, ljudupptagningar från

interna krismöten etc. Detta material samt intervjuer med Funebo ligger till grund för boken som visar ett toppstyrt antidemokratiskt parti med interna strider (Slätt, o.a., 2004).

4.2 Teorier om demokrati

Det finns många teorier om demokrati och vad som kännetecknar ett demokratiskt styrelseskick. Jag har valt att utgå ifrån Dahl's och Held's teorier, Dahl valde jag efter rekommendationer och Held's böcker om demokrati har jag tidigare haft som kurslitteratur och därför kändes valet naturligt, båda är dessutom etablerade i den akademiska världen.

4.2.1 Robert A Dahls teorier om demokrati

Demokrati har blivit ett modeord och de flesta regimer idag, kallar sig demokratiska. De som inte kallar sig demokratiska menar ofta att *"just deras form av odemokratiskt styrelseskick är ett nödvändigt steg på vägen mot slutlig demokrati"*(Dahl, 1989, sid 13). Demokrati som begrepp har nästan tappat sin betydelse och innebär i stort sett bara att man godkänner en populär idé (Dahl, Demokratin och dess antagonister, 1989). Detta, menar Dahl, beror på att demokratin har vuxit fram under många tusen år och från många olika källor och den blandning av olika uppfattningar, både gamla och nya, som uppstått om demokrati har lett till ett *"teoretiskt virrvarr och en praktik som ofta är djupt motsägelsefull"* (Dahl, 1989, sid 14). Det finns, enligt Dahl, tre typer av kritiker: först rena motståndare som inte vill ha demokrati även om det är genomförbart, sedan de som menar att även om man vill ha demokrati så är det ogenomförbart och slutligen de som gärna vill ha demokrati men som ändå är kritiska till vissa delar av demokratin, de två första typerna kallar Dahl för antagonister och den tredje typen för välvilliga kritiker (Dahl, Demokratin och dess antagonister, 1989).

Demokratisk teori utgår ifrån att det finns ett givet "folk", vilket är ett av *"den demokratiska skuggteorins dolda nyckelproblem"* (Dahl, 1989, sid 15). Dahl menar att det inte alltid är så självklart vilka som ska utgöra "folket" och detta utgör ofta grund för olika typer av konflikter. Ett annat nyckelproblem är att hela "folket" inte får delta i styret, utan makten begränsas till landets medborgare. Därmed uppstår ytterligare ett definieringsproblem, nämligen att definiera vilka som har rätt att vara medborgare i ett land (Dahl, Demokratin och dess antagonister, 1989). Det har alltid funnits människor som inte räknats som medborgare, vilket rättfärdigats med att *"demos omfattar alla som är tillräckligt kvalificerade att styra"* (Dahl, 1989, sid 17). Bakom denna motivering ligger, enligt Dahl, det dolda antagandet att *"bara somliga människor är kompetenta nog"* (Dahl, 1989, sid 17). Ett annat problem som inte är självklart är frågan om vad det innebär att folket styr? Vad styr folket över? Staten,

eller kommunen, landstinget etc? Var går gränsen för ”folkets” makt? Detta är frågor som, enligt Dahl, inte löses inom den demokratiska teorin utan som också ligger dolt i skuggteorin. Demokratins förespråkare har alltsedan nationalstaternas utbredning betraktat denna som en naturlig arena för demokratin. Detta innebär att demokratins spelplan har vuxit från en enda stad till en hel nation, vilket naturligtvis förändrat förutsättningarna för de politiska institutionerna och möjligheterna för medborgare att påverka.

Demokrati kan uppfattas på flera sätt: som en uppsättning politiska institutioner, som en samling av särskilda rättigheter, som en ekonomisk och social ordning, som ett system för att åstadkomma vissa resultat eller som ”*en unik process för att fatta gemensamma och bindande beslut”* (Dahl, 1989, sid 18), vilket är den tolkning som Dahl väljer att fokusera på, när han ska försöka skapa sin demokratiteori. En svårighet ligger i att begreppet demokrati både kan referera till en idé eller ett ideal och till existerande regimer, hur kan man då avgöra om en regim verkligen lever upp till idén om demokrati och inte bara säger att de är en demokrati, finns det särskilda indikatorer som kan avgöra huruvida en regim är nära idén om demokrati? Att en demokratisk process bara kan rättfärdigas om den leder till önskvärt resultat, håller även kritiker med om. Men då kvarstår fortfarande de antaganden man gjort i skuggteorin, man tar alltså inte hänsyn till vem resultatet är önskvärt för. För att kunna utveckla en tillfredsställande demokratiteori måsta man därför även utsätta skuggteorin för en kritisk granskning, d v s man måste även granska de grundantaganden som tas för givna i den officiella teorin (Dahl, Demokratin och dess antagonister, 1989).

4.2.2 David Helds teorier om demokrati

David Held presenterar flera olika demokratimodeller, från den klassiska demokratin fram till nutid (Held, 1987). Demokratin är inte lösningen på alla problem, menar Held, men den erbjuder en metod för samhällsförändring där viktiga frågor får möjlighet att debatteras och diskuteras så att beslut som tas har bättre förutsättningar att vara väl underbyggda och rättvisa än beslut som tas under andra styrelseformer (Held, 1987). Idén om demokrati är viktig eftersom den dels representerar grundläggande värden, såsom frihet, jämlikhet och rättvisa och dels ger verktygen för att, på ett rättvist sätt, förhandla om värden och värdekonflikter.

> *”Demokrati förutsätter i politiska sammanhang att det finns flera identiteter, kulturformer och intressen, som var och en kanske uttrycker värderingsmässigt olika livsstilar, och demokratin anses då erbjuda en grundval för att tolerera och övervinna olikheter”* (Held, 1987, sid 364).

Held skriver, liksom Dahl, om demokratins popularitet och hur politik anses vara ”rätt” om den åstadkommits av ”folket” (Held, 1987). Han problematiserar dock inte ”folk” såsom Dahl gör, däremot talar han om ”autonomiprincipen” som den moderna demokratins kärna. Autonomiprincipen anger hur man avgränsar legitim makt och bygger på följande kriterier enligt Held (Held, 1987):

1) Alla människor ska ha lika rättigheter och skyldigheter så att alla kan sträva efter sina egna mål.
2) Begreppet rättigheter innebär rätten att agera utan att riskera godtycklig eller orättvis inblandning, rättigheter innebär både möjligheter och skyldigheter. Det måste finnas tydliga gränser för det självständiga handlandet så att man inte inkräktar på någon annans frihet.
3) Alla människor skall vara fria och jämlika när det gäller att bestämma över sina egna livsvillkor, de ska kunna delta i debatter och överläggningar om viktiga offentliga angelägenheter. Beslut som fattas inom dessa ramar, kan vara legitimt utan att det följer ”allas” vilja, det räcker att ”alla” har haft möjlighet att delta i den politiska processen.
4) Autonomiprincipen anger tydligt att en majoritet inte ska kunna påtvinga andra sina åsikter, därför krävs det institutionella anordningar, som grundlagsfästa regler och garantier, som skyddar individens och minoritetens ställning.

Enligt Held måste man ge medborgare möjlighet att i stor utsträckning kunna engagera sig i offentliga frågor som berör dem, för att autonomiprincipen ska kunna förverkligas (Held, 1987) . Det krävs dessutom att vissa kriterier, som Held utformat med hjälp av Dahl (Dahl, Idéer om demokrati, 1992), är uppfyllda för att man ska uppnå ett demokratiskt system. Enligt Held är dessa (citerat ur Held, 1987, sid 379):

1) *Effektiv delaktighet: Varje medborgare måste ha tillräckliga och lika stora möjligheter att uttrycka önskemål angående slutresultatet*
2) *Upplyst förståelse: Varje medborgare måste ha tillräckliga och lika stora möjligheter att upptäcka och bekräfta vilka hans eller hennes önskemål är i den fråga som ska beslutas.*
3) *Röstjämlikhet i det avgörande skedet: Varje medborgare måste tillförsäkras att hans eller hennes åsikt räknas som lika vikt med andra medborgares åsikt i det avgörande stadiet av kollektivt beslutsfattande.*

4) *Kontroll över dagordningen: Demos (folket) måste ha tillfälle att besluta vilka frågor som skall respektive inte skall avgöras i sådana beslutsprocesser som uppfyller de första tre kriterierna.*
5) *Inklusion: Till folket måste räknas alla vuxna medlemmar med legitima intressen i staten (dvs. genomresande och utländska medborgare kan undantas)* se även (Dahl, Idéer om demokrati, 1992) sid 37-45.

Dessa kriterier tar dock inte hänsyn till den demokratiska skuggteorin och dess nyckelproblem som jag diskuterade tidigare. Held menar att om man vill komma till rätta med den marginalisering som sker av stora medborgargrupper och öka valdeltagandet måste villkoren för effektiv delaktighet och upplyst förståelse vara uppfyllda (Held, 1987). Enligt Held´s modell över ”demokratisk autonomi” utmärks framför allt det civila samhället men även staten av att särskilda grupper av medborgare i ökande omfattning styr verksamheter genom lokala folkomröstningar och valda representanter, vilket kan medföra problem. Vilka institutioner ska t ex garantera att olika debatt- och valförfaranden förblir självständiga? Vem ska bestämma vilka frågor som ska tas upp av de olika medborgarorganisationerna etc? För att lösa denna typ av problem måste man ha en pragmatisk inställning till de nya reglerna och procedurerna, menar Held (Held, 1987).

För att ett politiskt system ska få legitimitet krävs det att regimen aktivt motverkar ojämlikheter i samhället, annars kommer legitimiteten att urholkas och bara ges av de grupper som gynnas av systemet, detta menar Held, gör det nödvändigt att sträva efter demokratisk autonomi (Held, 1987). Globaliseringen har dock medfört ökade svårigheter för regeringar att självständigt genomdriva sin politik, stater påverkas av varandras beslut och ett nytt globalt ekonomiskt system som ligger utanför varje enskild stats kontroll, har vuxit fram. Dessutom har antalet internationella organisationer, både regeringsstyrda (IGO) och icke regeringsstyrda (INGO), ökat kraftigt vilket har påverkat världspolitikens beslutsstruktur. Internationell rätt har utvecklats, vilket har skapat nya juridiska regelsystem för regeringar, organisationer och enskilda individer att förhålla sig till. Miljöproblem, som i allt större grad blivit globala, t ex i form av växthuseffekten. Dessa förändringar, med flera, har gjort att staters suveränitet allt mer ifrågasätts. Förbättrad kommunikation över gränser gör att allt fler människor reser mer och längre bort mm, man skapar nya internationella nätverk inom kultur, vetenskap, miljö mm vilket har gjort det svårare för nationella ledare att upprätthålla en nationell kultur (Held, 1987). Tidigare har det antagits att nationalstaten utgör den lämpligaste arenan för demokratin och att demokrati bara kan användas i regeringsfrågor, men Held menar att vi på

grund av globaliseringen kommer att behöva utvidga och fördjupa demokratin inom och mellan länder om vi vill att den ska behålla sin legitimitet och effektivitet även i framtiden. De problem som globaliseringen kan medföra i form av missnöje bland lokala grupper som känner sig åsidosatta, kan leda till en ökad deltagande demokrati på lokalnivå inom såväl organisationer, städer som nationer, kombinerat med större regionala och globala nätverk. I ett sådant system skulle, enligt Held, *”autonomiprincipen vara förankrad i flera olika maktkällor och tvärs över olika geografiska områden”* (Held, 1987, sid 434).

4.2.3 Olika ideologiers människosyn i relation till demokrati

Konservatismen, eller det Held kallar ”den beskyddande demokratin”, menar att eftersom människor i grunden är själviska och njutningslystna måste medborgarnas makt begränsas till att enbart välja representanter som ska styra landet. Även de styrande är själviska individer vilket gör att man måste ha ofta återkommande val där medborgarna kan utkräva ansvar av de styrande och även avsätta dem om de inte tillgodosett väljarnas intressen. Man menar vidare att det måste finnas konkurrerande politiska partier för att medborgarna ska ha reell makt att byta ut oönskade representanter. Statsmakten måste delas upp mellan den verkställande, den lagstiftande och den dömande instansen. Det måste finnas lagar som reglerar statens makt så att medborgarnas fri- och rättigheter bevaras. En viktig rättighet enligt konservatismen är rätten till privat egendom. Viktiga friheter är yttrandefriheten, tryckfriheten och föreningsfriheten. Dessa friheter är förutsättningar för att medborgarna ska kunna ha insyn i statens verksamhet och därmed kunna kontrollera och agera om de så önskar. Konservatismen ser demokratin som ett medel för att kontrollera regerandet (Held, 1987).

Liberalismen däremot vill att människor ska delta aktivt i politiken även mellan valen för att skydda sina intressen och utvecklas som medborgare. Demokratin är ett mål i sig, inte bara ett medel. Medborgarna får härigenom inflytande på olika sätt t ex jurytjänst, lokala styrelsen mm. Men man vill även ha ofta återkommande val bland konkurrerande representanter. De styrande ska hållas ansvariga inför medborgarna. Den utvecklande demokratin, som Held kallar liberalismen för, vill ha minimal statlig inblandning i det civila samhället. Det övergripande syftet med en representativ styrning är att de styrande ska skydda medborgarnas person och egendom samt försvara landet mot yttre fiender. Man utgår från att människor själva kan bestämma hur de vill leva och ska därför ges den frihet de behöver för att kunna råda över sina liv. Liberalismen var för allmän rösträtt, men menade samtidigt att de mest kunniga och kompetenta skulle ha fler röster än de mindre kompetenta. Eftersom tjänstemännen inte väljs och kan avsättas av folket ville man ha tydliga gränser mellan

parlamentet och den offentliga byråkratin, man ville använda demokratin som ett vapen mot okontrollerbar byråkrati. Man var för kvinnors politiska frigörelse, men trodde samtidigt att kvinnorna ändå skulle välja att vara hemma och ta hand om barnen och mannen (Held, 1987).

Den lagstyrda demokratin (den nya högern) är, enligt Held, influerad av både konservatismen och liberalismen. Man vill både stärka och begränsas statens makt. Man vill öka statens möjlighet att upprätthålla lag och ordning, men minska på den statliga byråkratin (den offentliga sektorn) och vissa gruppers (t ex fackföreningars) makt. Man menar att demokratin kommer i konflikt med friheten om inte regeringar styrs av lagar som anger inom vilka ramar statens verksamhet ska bedrivas (Held, 1987). Staten ska vara minimal och i stort sett bara skapa generella regler som skyddar *”liv, frihet och ägodelar”* (Held, 1987, sid 321), i det civila samhället. Staten ska inte lägga sig i hur medborgarna använder sina tillgångar, eller genomföra omfördelningar som påverkar vissa människors materiella standard. Man tar inte hänsyn till att både makt och resurser är ojämlikt fördelade i samhället och att den helt fria marknaden, utan omfördelningar, snarare ökar än minskar dessa orättvisor (Held, 1987).

4.3 Liberalismen - bakgrunden till de mänskliga rättigheterna

Liberalismen utgår från att människor och stater är rationella och att de kan samarbeta med andra för att skapa fred, frihet och tillväxt. Eftersom fred, frihet och tillväxt ses som positiva värden som man bör kämpa för anses liberalism även stå för en ideologi till skillnad från realismen. (Gustavsson, 2009). Det finns olika inriktningar inom liberalismen som grundar sig på hur man värderar frihet kontra jämlikhet. Nyliberalerna värderar frihet högre och vill därför ha minimal inblandning av staten medan socialliberalerna värderar jämlikhet högre och därför vill att staten genom reglering ska fördela resurserna för att öka jämlikheten (Gustavsson, 2009). Det finns, inom liberalismen, en normativ uppfattning att det finns universella värden och gemensamma intressen (kallas ibland idealism). Alla människor föds med vissa fri- och rättigheter som måste respekteras, detta kopplar liberalisterna även till stater och menar att demokratier är fredliga eftersom de vill värna alla människors rätt till fred och frihet. Ytterligare förstärkande faktorer för fred är frihandel och tillväxt mellan demokratier (Gustavsson, 2009). Kosmopoliter, som är en variant av liberaler går ännu längre och hävdar att det, i denna globaliserade värld, är olämpligt att dela in människor i olika territoriella kategorier såsom stater. De menar att man måste skapa mellanstatliga eller globala institutioner som tillvaratar de universella mänskliga rättigheterna. Ett problem med detta är

att mänskliga rättigheter är kopplade till en social och kulturell kontext och vem skall då definiera vad dessa universella rättigheter innebär (Gustavsson, 2009).

4.4 FN och de mänskliga rättigheterna

Det internationella arbetet för mänskliga rättigheter utgår från FN:s allmänna deklaration om de mänskliga rättigheterna som antogs den 10 december 1948[5]. Dessa rättigheter har sedan vidareutvecklats i ett antal konventioner som är bindande för de stater som är anslutna, vilket är en stor del av världens länder. Ibland delar man in de mänskliga rättigheterna i tre generationer, den första generationen handlar om medborgerliga och politiska rättigheter, den andra generationen handlar om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter och den tredje generationen består av rättigheter som avser särskilda grupper av människor, t ex kvinnor, barn, handikappade eller språkliga minoriteter (Gustavsson, 2009). Det kan dock uppstå konflikter mellan att å ena sidan ge individuella rättigheter och å andra sidan rättigheter som ges till en hel grupp människor, om man t ex ger större rättigheter till en grupp på grund av att de tillhör en viss religion, kulturell identitet eller liknande kan det innebära att enskilda kvinnor inom den gruppen får det sämre (Gustavsson, 2009). Konventionen om medborgerliga fri- och rättigheter antogs 1966 och blev då ett juridiskt bindande dokument. Ytterligare konventioner som är juridiskt bindande är de som reglerar rasdiskriminering, tortyr, könsdiskriminering och dödsstraff (Gustavsson, 2009). Genèvekonventionen från 1949 reglerar de mänskliga rättigheterna i krig och utgör tillsammans med två tilläggsprotokoll om väpnade konflikter i allmänhet från 1977, grunden till den internationella rätten (Gustavsson, 2009). Europeiska konventionen om mänskliga fri- och rättigheter från 1950 är mer detaljerad än FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna och den har genom åren kompletterats med flera protokoll för att skydda europeiska medborgare från olika kränkningar och diskriminering (Gustavsson, 2009). Efter det kalla krigets slut har demokrati och mänskliga rättigheter spridits ytterligare. EU har utvidgats så att länder som tidigare ingick i Warszawapakten har blivit medlemmar och därmed accepterat Europakonventionen, vilket var en stor seger för de mänskliga rättigheterna (Gustavsson, 2009). Terroristattacken mot USA den 11 september 2001 innebar, att det blev viktigare för det internationella samfundet, att bekämpa terrorism, skydda stater och deras befolkningar än att värna individuella fri- och rättigheter.

[5] Se bilaga 1.

4.5 Sverige och de mänskliga rättigheterna

I vissa delar av världen anser man att de mänskliga rättigheterna inte alls är universella, utan att de måste ses i relation till i vilket kulturellt sammanhang de ska tillämpas, i t ex Kina, Japan och Sydostasien har man andra normer och traditioner som innebär rättigheter för individen, även om de skiljer sig från våra västerländska principer. Detta, menar en del kritiker, är bara argument för att legitimera åsiktsförtryck i icke-demokratiska regimer (Gustavsson, 2009). I Sverige och västvärlden betraktar vi däremot de mänskliga rättigheterna som en global norm och Sverige har anslutit sig till konventionerna, allt eftersom de har tillkommit. Regeringen har de senaste åren utarbetat en nationell handlingsplan för de mänskliga rättigheterna vilket har bidragit till att tydliggöra FN-konventionernas betydelse (Regeringskansliet, 2006). Konventionerna har en skarpare, och mer omfattande, formulering än deklarationen och det beror troligen på att de är bindande och att man därför måste kunna kontrollera att de följs. I regeringsformen[6] kan man tydligt se att Sverige värnar om de mänskliga rättigheterna och som jag skrev i inledningen så lyfter både den nya skollagen och de nya läroplanerna fram att all utbildning ska förmedla både kunskaper och värden samt förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna.

Regeringen lämnade i december 2009 en proposition till riksdagen, där de bland annat föreslår att det grundlagsbefästa skyddet för de mänskliga rättigheterna ska omfatta alla personer som befinner sig i Sverige, och inte enbart som idag svenska medborgare (Regeringen, 2009). [7] Konventionen om de mänskliga rättigheterna är ganska omfattande och många av de lagar och regler vi styrs av i vårt dagliga liv härrör från dessa konventioner. När man lyssnar på politiker, kan man ibland få uppfattningen att vi skulle kunna förändra en del saker i samhället, men när jag läste konventionen om de mänskliga rättigheterna, så inser jag att mycket är reglerat där, till och med en så enkel sak som att man ska ha rätt att fritt välja vilken skola man vill gå i och att det ska finnas alternativ som inte är offentligt styrda. Man kan också se att liberalismen är starkt förknippad med både demokrati och de mänskliga rättigheterna, man kan säga att ett demokratiskt styrelseskick är en förutsättning, men ingen garanti för att de mänskliga rättigheterna följs.

[6] Se Bilaga 2.
[7] Eftersom det krävs två riksdagsbeslut med mellanliggande val för att förändra en grundlag är denna förändring ännu inte genomförd.

5 Metod

5.1 Val av metod

Jag har valt att använda mig av en kvalitativ textanalys, som är en vanlig metod inom samhällsvetenskaperna när man vill gå på djupet i en text för att försöka förstå vad texten betyder och där forskarens uppfattning och tolkning av texten utgör det centrala resultatet (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson, & Wängnerud, 2004). En kvantitativ metod däremot används när man vill göra statistiska analyser, genom att omvandla resultaten till siffror (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson, & Wängnerud, 2004). En kvalitativ textanalys kan göras på flera sätt beroende på om syftet är att systematisera innehållet eller att göra en kritisk granskning av innehållet. Syftet med min undersökning är att ta reda på vilken syn Sverigedemokraterna har på demokrati och de mänskliga rättigheterna. En kritisk granskning av innehållet i deras principprogram, valmanifest samt de åsikter som framkommer i andra dokument, deras bloggar, artiklar, TV- debatter etc är därför en lämplig metod för min undersökning. Kritisk granskning kan bestå av en innehållslig idéanalys (idékritik), ideologikritik eller diskursanalys.

Min undersökning är indelad i flera faser som bygger på varandra och som var och en kräver olika metoder:

5.1.1 Metodval fas 1 - diskursanalys

Under den första fasen av min undersökning kommer jag att göra en enklare diskursanalys där jag tittar på olika teorier om demokrati i relation till de mänskliga rättigheterna. En diskursanalys innebär att jag, som forskare, tittar på vad som sägs i olika texter om vad som är allmänt accepterat i samhället i den aktuella frågan och varför (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson, & Wängnerud, 2004) . I mitt fall handlar det då om att titta på vad olika ideologier och teorier säger om vad demokrati och mänskliga rättigheter är samt hur dessa kan kopplas till varandra. Det finns flera begrepp som återkommer och problematiseras i diskursen om demokrati i relation till mänskliga rättigheter och även finns med och problematiseras i de ideologier jag tittat på. Liberalism är ju starkt kopplat till demokrati och därför tittar jag även på vilka centrala begrepp som finns i den diskursen. Eftersom Sverigedemokraterna säger sig vara socialkonservativt parti med en nationalistisk grundsyn, kommer jag även att titta på vilka begrepp som är viktiga inom socialkonservatism, klassisk konservatism och nationalism, i relation till demokrati och mänskliga rättigheter.

I denna första del av min undersökning tittar jag på vilka begrepp som verkar ha störst betydelse inom demokrati i relation till mänskliga rättigheter.

5.1.2 Metodval fas 2 – aktörscentrerad systematisk textanalys

Under fas 1 i min forskning, kommer jag fram till några begrepp eller begreppskombinationer som jag menar är viktiga och ibland grundläggande faktorer när man diskuterar demokrati och/eller mänskliga rättigheter. Det är också begrepp eller begreppskombinationer som gör att det kan uppstå konflikter mellan olika ideologier, beroende på hur man definierar dessa begrepp. De mest centrala begreppen är enligt min bedömning följande:

1. **Människosynen** är en grundläggande faktor som har stor betydelse för vilken ideologi och demokratisyn man har, och blir därför min första analysenhet.
2. Hur man definierar **folk och medborgare** är en annan avgörande faktor för sin syn på demokrati varför denna begreppskombination blir min andra analysenhet.
3. **Nationen, staten** är ett annat begreppspar som återkommer ofta och som kan utgöra problem, detta blir därför min tredje analysenhet.
4. **Kultur**, såsom traditioner, språk etc är ett begrepp som är väldigt brett och som kan ha olika innebörd och därmed utgöra problem. **Religion** är ju en del av kulturen, men samtidigt en klart avgränsad del och religion har både i nutid och historiskt sett, skapat många konflikter och därför har jag valt begreppen **kultur och religion** som min fjärde och sista analysenhet.

När jag har besvarat min första fråga och fått fram begrepp som är viktiga och kanske problematiska inom demokrati och mänskliga rättigheter kommer jag att göra aktörs centrerad och jämförande analys av dessa begrepp. Jag kommer alltså att undersöka vad olika aktörer har för förhållningssätt till mina olika analysenheter. För att tydliggöra min analys har jag konstruerat följande modell:

Begrepp/Problem	Dahl/Held Teoretiskt perspektiv	FN:s perspektiv	SD:s syn enligt princip prog.	SD:s syn i andra dokument
Analysenhet 1 Människosyn				
Analysenhet 2 Folk mm osv				

Andra delen av min undersökning blir en textanalys som går ut på att systematisera den syn som akademiska teoretiker och FN har på mina analysenheter, för att på ett överskådligt sätt kunna jämföra teori och verklighet. Systematiserande undersökningar används t ex när man vill ”*klargöra tankestrukturen hos aktörer som varit viktiga för samhällsdebatten” (Esaiasson, 2004, sid 234),* eller när man vill ordna innehållet i texterna på ett logiskt sätt eller klassificera innehållet, vilket man ofta gör när man vill skapa idealtyper. (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson, & Wängnerud, 2004). I mitt fall handlar det om att systematisera innehållet så att jag både lyfter fram de mest väsentliga argumenten kring demokrati och mänskliga rättigheter hos respektive aktör, och sedan ordna dessa argument på ett logiskt sätt inom respektive analysenhet.

För att besvara min första analysfråga, *Hur definieras demokrati och mänskliga rättigheter teoretiskt av akademiker?* kommer jag alltså att utgå ifrån Dahls och Helds teorier om demokrati, vilka jag har beskrivit i mitt teoriavsnitt, för att undersöka hur de förhåller sig till mina analysenheter. Därefter går jag vidare och granskar, på samma sätt, FN:s dokument som rör mänskliga rättigheter för att kunna besvara min andra analysfråga, *Hur definierar FN demokrati och mänskliga rättigheter?*

5.1.3 Metodval fas 3 – innehållslig textanalys

Sista delen av min undersökning blir en form av innehållslig textanalys och för att besvara min fjärde analysfråga, ”*Hur definierar Sverigedemokraterna demokrati och mänskliga rättigheter i sitt principprogram?”* Jag kommer att granska deras principprogram för att se vilka idéer och argument de lyfter fram som är relaterade till mina analysenheter. För att slutligen besvara min sista analysfråga, ”*Hur definierar Sverigedemokraterna demokrati och mänskliga rättigheter andra dokument?”* kommer jag att läsa bloggar, debattartiklar, titta på TV-debatter mm för att se vilka idéer och åsikter de ger uttryck där, fortfarande inom ramen för mina analysenheter.

I denna sista del av min undersökning kommer jag alltså att göra en innehållslig idéanalys av vilken syn eller inställning Sverigedemokraterna har till respektive begrepp, dels synen som de går ut med i sitt officiella principprogram och dels den syn som de visar i andra sammanhang. Syftet med en innehållslig idéanalys eller idékritik, är att utsätta politiskt relaterade idéer för kritisk granskning utifrån befintliga texter (Petäjä, 2006).

När jag besvarat samtliga analysfrågor, systematiserat argument, idéer och tankar kommer jag att kunna visa vilken syn Sverigedemokraterna har på demokrati och mänskliga rättigheter,

jag kommer även att visa om det finns några skillnader mellan vad som sägs i partiets principprogram och vad som sägs i andra dokument vilket innebär att syftet med min undersökning blir uppfyllt. Syftet var ju att besvara följande fråga;

> *Vilken syn har Sverigedemokraterna på demokrati och de mänskliga rättigheterna, och visar de samma förhållningssätt till demokrati och mänskliga rättigheter i sitt principprogram och valmanifest som i andra dokument?*

Av resultatet kommer man även att kunna se huruvida Sverigedemokraternas syn på demokrati och de mänskliga rättigheterna skiljer sig, dels från akademikers teorier om demokrati och mänskliga rättigheter, dels från FN:s syn på demokrati och mänskliga rättigheter.

5.2 Material

När det gäller teorier om demokrati har jag använt mig av två erkända akademikers teorier. Den förste är, Robert A Dahl, (1915-) som är professor emeritus i statsvetenskap vid Yale University. Han har skrivit mycket om demokrati och i boken ”Demokratin och dess antagonister” (1989), som jag har använt mig av, skriver han om demokratins utveckling, men även om de problem som finns inom begreppet demokrati. Han visar t ex att begreppet ”folkstyre”, som är ett grundläggande och vedertaget begrepp inom demokrati, inte är så självklart. *”Vilka ska utgöra folket och vad innebär det att folket styr?”* (Dahl, 1989, sid 15). Den andre akademikern är, David Held, (1951-) som är professor i politik och sociologi vid The Open University i Storbritannien. I boken ”Demokratimodeller”, presenterar han olika modeller för demokrati, han tar upp olika problem med demokrati, t ex den starka kopplingen till nationalstaten. I dagens globaliserade värld behöver vi koppla demokratin till ett större system av demokratiska institutioner än de som ryms inom en nation, demokratin måste bli övernationell, menar Held (Held, 1987). Detta skapar problem med staters suveränitet, som måste upphävas inom vissa avgränsade verksamhetsområden, t ex miljöfrågor, vissa delar av penningpolitiken och viss del av säkerhetspolitiken, där staters beslut får bevisbara gränsöverskridande konsekvenser (Held, 1987).

För att få kunskap om några olika ideologier läste jag boken ”Political Ideologies and the Democratic Ideal” (2006) av Terence Ball, professor i politisk ideologi och Richard Dagger, professor i statsvetenskap. Denna bok har jag tidigare haft som kurslitteratur och därför kändes det naturligt att hämta information om olika ideologier från den.

För att få bakgrundsmaterial och öka min kunskap om kultur, etnicitet och nationalism, vilka alla är viktiga begrepp för min undersökning, läste jag två böcker av Tomas Hylland Eriksen (f.1962), professor i socialantropologi. Han har skrivit en mängd böcker om kultur, etnicitet och identitet. I sin bok, Etnicitet och nationalism (1993), undersöker han relationerna mellan etnicitet, klass, socialt kön och nationell tillhörighet. Han visar att etnicitet inte är något som permanent tillhör en grupp, utan utgör en aspekt av de sociala förhållanden som råder (Hylland Eriksen, 1993). Eriksen har även skrivit boken, Kulturterrorismen (1993), som är en pamflett där han kritiserar ideologier om kulturell renhet och etnisk nationalism.

För att få ytterligare material till min undersökning samt öka min kunskap om nationalism läste jag ”Nationalism” (1997 postumt) av Ernst Gellner (1925-1995), professor i filosofi och socialantropologi. Enligt Hylland Eriksen, var Gellner ”en av vår tids mest klartänkte och analytiskt stringente nationalismteoretiker” (Gellner, 1997, sid 13). I sin bok, Nationalism, beskriver och analyserar han begreppet nationalism. Han beskriver hur nationalismen ser olika ut i olika delar av världen och hur den har utvecklats och varför. Kultur och organisation utgör, enligt Gellner, grunden för allt samhällsliv och är viktiga för att definiera begreppet nationalism. (Gellner, 1997) Nationalism är en politisk princip som bygger på att det främsta bandet mellan människor i ett samhälle, är kulturell likhet. *”I sin mest extrema form blir den kulturella likheten det både nödvändiga och tillräckliga villkoret för legitim tillhörighet:* ***endast*** *medlemmar av rätt kultur får ansluta till enheten i fråga, och* ***alla*** *dess medlemmar måste göra det”* (Gellner, 1997, sid 22).

För att öka mina kunskaper om nazism och dess utveckling i Sverige sedan 1980-talet samt för att få mer bakgrundsmaterial ville jag läsa något av Heléne Lööw, som är docent i historia. Hennes forskning har huvudsakligen handlat om den svenska nazismens historia, hur den moderna vit makt rörelsen vuxit fram i såväl ett svenskt som ett internationellt perspektiv, men också kring vilka motreaktioner och strategier mot anti-demokratiska rörelser som samhället har uppvisat. Lööw har även forskat kring hatbrott och olika former av intolerans (Historiska inst. Uppsala Universitet, 2011). Hon har skrivit en trilogi om nazismens utveckling i Sverige, som tillsammans täcker tiden mellan 1924 och 1997. I den tredje boken, Nazismen i Sverige, 1980-1997 undersöker hon bland annat den rasistiska undergroundrörelsen, musiken, myterna och riterna. Lööw upptäcker bland annat att de regioner där frekvensen av rasistiskt våld är störst idag, i princip är samma regioner som det i över sextio år funnits kontinuerligt verksamma nationalsocialistiska, rasideologiska och antisemitiska grupperingar, och många av den nya generationens aktivister inom de

rasideologiska grupperna är barnbarn till 30-talets nationalsocialister, menar hon. (Lööw, 1998). En viktig del av rasideologin är ”kriget” mot de moraliska fienderna som består av homosexuella, narkomaner, förespråkare för kvinnans rätt till fri abort, pedofiler och andra ”asociala element” (Lööw, 1998).

Eftersom jag ville få en historisk överblick över de mänskliga rättigheternas utveckling samt en ökad förståelse av hur de hänger ihop med demokrati och därför läste jag boken ”Demokrati och mänskliga rättigheter” (1998) av Jörgen Hermansson, professor i statsvetenskap vid Uppsala universitet, och journalisten Ingrid Jacobsson. I boken beskriver han demokratins och de mänskliga rättigheternas historiska utveckling från det klassiska Grekland fram till våra dagar. Med hjälp av långa citat från klassiska verk, som var intressanta att läsa, visar boken att tanken om alla människors lika värde inte är något nytt påfund utan är värderingar som funnits länge. En av de viktiga principer som Cicero (106-43 f Kr) förde fram, redan på sin tid, var att alla människor var lika inför lagen och hade rätt till rättvis behandling från staten (Hermansson, 1998).

För att få ökad kunskap om nationalismens utveckling i Europa och Sverige och framför allt lite historik kring hur Sverigedemokraterna bildades läste jag boken ”Brunt!”. Det är en antologi som innehåller material från flera erkända författare.[8] Mats Deland och Charles Westin är redaktörer för boken. Charles Westin, professor i internationell migration och etniska relationer och föreståndare på Ceifo, har forskat mycket kring internationell migration och etniska relationer, Mats Deland, är historiker och journalist. Westin och Deland skriver i förordet att boken är ett försök att sammanställa en del av den kunskap som finns om högerextremismen i Europa och USA, och dess utveckling under efterkrigstiden. De menar att det idag i första hand är journalister som bevakar de förändringar som sker på den högerextrema kanten, vilket de menar är bra med tanke på de snabba förändringar som sker, men de betonar samtidigt behovet av att studera utvecklingen på djupet och under en längre tid, vilket är mer lämpat för den akademiska världen (Deland, o.a., 2007).

För att undersöka FN:s syn på mänskliga rättigheter har jag att studerat både FN:s allmänna deklaration om de mänskliga rättigheterna och FN:s konventioner om de mänskliga rättigheterna. Dessa har jag hämtat från regeringens hemsida. När det gäller

[8] Övriga medförfattare är; Mattias Gardell, docent i religionshistoria och professor i jämförande religionsvetenskap, Helene Lööw, filosofie doktor i historia som specialiserat sig på nazismen i Sverige, Börje Bergfeldt filosofie doktor i ekonomisk historia, Rickard Jonsson, filosofie doktor i pedagogik, Toralf Staud, Alexander Hoffman, Andrea Röpke och Andreas Speit, tyska journalister som delvis specialiserat sig på högerextremism.

Sverigedemokraternas syn på demokrati och mänskliga rättigheter har jag granskat deras nya principprogram. Jag har även läst bloggar och debattartiklar som finns på Sverigedemokraternas hemsida, samt några tidningsartiklar. Dessutom har jag tittat på klipp från några TV - debatter och riksdagsdebatter som också finns på Sverigedemokraternas hemsida.

5.3 Avgränsning

Jag kommer att avgränsa min undersökning till att analysera de kapitel, av SD:s nya principprogram, som har någon koppling till mina analysenheter. De områden jag valt att inte undersöka djupare är Sverigedemokraternas syn på den ideella sektorn, staten, omvärlden, samhällsbyggnaden, rättssamhället, försvaret, energipolitiken, och omsorgen om djur och natur eftersom dessa handlar om frågor som, visserligen är viktiga men, inte direkt kan kopplas till de mänskliga rättigheterna, i alla fall inte så som de har formulerats av SD. När det gäller de mänskliga rättigheterna har jag valt att använda FN:s allmänna deklaration om de mänskliga rättigheterna, konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter, konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter samt konventionen om avskaffandet av alla former av rasdiskriminering, jag går alltså inte in på de konventioner som handlar om särskilda grupper.

Jag kommer inte att diskutera alla de dilemman som kan uppstå kring gränsdragningen mellan yttrandefrihet och andra människors rätt att inte bli kränkta.

5.4 Studiens tillförlitlighet: Validitet och reliabilitet

Extern validitet handlar om i vilken utsträckning resultaten av en undersökning kan generaliseras till hela populationen (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson, & Wängnerud, 2004). Min ambition med denna undersökning har dock inte varit att kunna dra några generella slutsatser, utan jag har velat undersöka om Sverigedemokraterna är ett demokratiskt parti som värnar de mänskliga rättigheterna.

Intern validitet består av reliabilitet, begreppsvaliditet och resultatvaliditet. Reliabiliteten anger graden av slumpmässiga eller osystematiska fel och begreppsvaliditeten anger hur väl den teoretiska definitionen överensstämmer med den operationella indikatorn (mäter man det man vill mäta), man kan med andra ord säga att begreppsvaliditeten talar om huruvida en undersökning innehåller systematiska fel. God begreppsvaliditet och god reliabilitet innebär att resultatvaliditeten blir god. Resultatvaliditeten är det som talar om huruvida min

undersökning verkligen undersöker det jag vill undersöka och varken innehåller systematiska eller slumpmässiga fel (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson, & Wängnerud, 2004).

Eftersom mitt datamaterial är starkt begränsat och i princip utgörs av Sverigedemokraternas principprogram och FN:s dokument om de mänskliga rättigheterna anser jag att risken för slump- och slarvfel under datainsamlingen är liten och reliabiliteten därmed god. Reliabiliteten kan dock ha försämrats något av att jag även använt mig av annat material som jag hittat på SD:s officiella hemsida såsom bloggar, vad ledande personer i partiet sagt i olika TV- debatter mm. Trots detta valde jag att använda mig av sådant material eftersom jag anser att begreppsvaliditeten blev bättre tack vare detta. För att lyfta fram partiets åsikter på ett tydligt sätt menar jag, att man inte bara kan läsa de officiella dokumenten, utan man bör även titta på mer inofficiellt material. Mitt val av demokratiteorier, baseras på rekommendationer och egen erfarenhet, men det kan ju vara så att svaren på mina delfrågor hade blivit något annorlunda, om jag hade utgått från andra teorier om demokrati, även om jag inte håller det för särskilt troligt. Mina analysenheter, eller begrepp hävdar jag är starkt förknippade med både demokrati och mänskliga rättigheter och jag menar att man utifrån hur någon resonerar kring dessa begrepp kan skapa sig en godtagbar uppfattning om hur den personen eller det partiet förhåller sig till demokrati och de mänskliga rättigheterna.

En god reliabilitet och en god begreppsvaliditet är grunden för en god resultatvaliditet, och eftersom jag ovan argumenterat för att båda dessa är relativt goda i min undersökning, menar jag att resultatvaliditeten i undersökningen är relativt god och att man i hög grad kan lita på resultaten i min undersökning. Hur man väljer att tolka resultaten är dock i hög grad beroende av vilken ideologi man själv bekänner sig till och vilka förutfattade meningar man har om Sverigedemokraterna.

6 Resultat och analys

Undersökningens övergripande syfte var att undersöka och besvara följande huvudfråga:

> *Vilken syn har Sverigedemokraterna på demokrati och de mänskliga rättigheterna, och visar de samma förhållningssätt till demokrati och mänskliga rättigheter i sitt principprogram och valmanifest som i andra dokument?*

För att kunna besvara min huvudfråga satte jag upp fyra delfrågor. Jag kommer att presentera resultatet genom att besvara delfrågorna i tur och ordning. Jag har valt att lyfta fram de olika aktörernas definitioner med hjälp av de begrepp som jag fann var centrala för demokrati och

mänskliga rättigheter i den första fasen av min undersökning. I metodavsnittet konstruerade jag nedanstående modell för att tydliggöra resultaten av min undersökning:

Begrepp/Problem	**Dahl/Held** **Teori perspektiv**	**FN:s perspektiv**	**SD enligt princip prog.**	**SD enligt andra dok**
Analysenhet 1 **Människosyn**	Allas lika värde, rationella, förnuftiga och kan samarbeta	Allas lika värde, rationella och kan samarbeta för fred	Irrationella, olika, ”realistisk”, nedärvd ”essens”, nationell identitet viktig för människor	se principprogram
Analysenhet 2 **Folk och medborgare**	Tagna för givet enligt ”skuggteorin” Lika rättigheter och skyldigheter	Lika rättigheter och skyldigheter, annars neutrala i frågan om medborgarskap	Ett folk – en nation – en nationell identitet. Hårdare krav att bli medborgare. Assimilering	Hätskare ton framför allt mot Islam
Analysenhet 3 **Nationen, staten**	Tagna för givet enligt ”skuggteorin”. Globalisering minskar staters suveränitet	Definieras inte i deklarationerna	En nation – ett folk Viktigaste gemenskapen efter familjen. Nationell samhörighet	Se principprogram
Analysenhet 4 **Kultur, religion**	Alla har rätt till sin kultur	Alla har rätt till sin kultur	Svårt att förändra sin kultur, ”bra” och ”dåliga kulturer”. Assimilering.	Hätskare ton mot Islam

Eftersom det är mycket textmassa i mitt resultat har jag valt att bara föra in vissa nyckelord i modellen, som en grov sammanfattning av resultaten, och mer använda den som en abstrakt modell för att visa hur jag strukturerat mitt resultat.

6.1 Hur definieras demokrati och de mänskliga rättigheterna teoretiskt av akademiker?

6.1.1 Människosynen

Demokrati representerar enligt Held, grundläggande värden som frihet, rättvisa och jämlikhet och enligt hans autonomiprincip ska alla människor ha lika rättigheter och skyldigheter att sträva efter sina mål. Alla människor skall vara fria och jämlika när det gäller att bestämma över sina liv, de ska kunna delta i debatter. Detta bygger på att alla människor har möjlighet att få ”upplyst förståelse”. Det är tydligt att det är liberalismens människosyn som ligger till grund för demokratin. Liberalismen menar att människor är rationella och att de kan samarbeta för att skapa fred, frihet och tillväxt. Alla människor föds med vissa fri- och rättigheter som måste respekteras, liberalisterna menar att demokratier är fredliga eftersom de värnar alla människor rätt till fred och frihet.

6.1.2 Synen på folk och medborgare

Demokrati betyder folkstyre, vilket innebär att den grundläggande tanken i demokratisk teori är att ett land ska styras av folket. Dahl tar i sin teori om demokrati upp *”den demokratiska skuggteorin”* som innebär att de flesta teorier om demokrati utgår från vissa grundläggande

antaganden, de utgår ofta från att det finns ett givet ”**folk”**, vilket är ett av den demokratiska skuggteorins nyckelproblem, för det är inte alltid självklart vilka som ska ingå i ”**folket**”. Ett annat nyckelproblem som Dahl tar upp är att även i de fall när man kan definiera folket, så är det inte **hela folket** som får vara med och styra landet, utan bara **medborgarna**. Här uppstår nästa problem, vem har rätt att vara medborgare i ett land? Det har, enligt Dahl, alltid funnits människor som inte fått vara medborgare, med motiveringen att *”demos omfattar alla som är tillräckligt kvalificerade att styra”* men detta är egentligen bara en försköning av det dolda antagandet att *”bara somliga är kompetenta nog”,* enligt Dahl (Dahl, Demokratin och dess antagonister, 1989). Held har med hjälp av Dahl utarbetat ett antal kriterier som han menar ska vara uppfyllda för att ett demokratiskt system ska kunna uppnås och ett av dessa kriterier är; **Inklusion**, med detta menar han att alla vuxna medlemmar med legitima intressen i staten ska räknas till folket, de som inte anses ha legitima intressen är t ex utländska medborgare och genomresande.

6.1.3 Synen på staten och nationen

Enligt Dahl**,** utgör även staten ett problem i den demokratiska skuggteorin, eftersom det inte är självklart vad ”folket” styr över. Demokratins förespråkare har ända sedan nationalstaternas utbredning, betraktat dessa som en naturlig arena för demokratin, vilket innebär att demokratins spelplan har vuxit från en enda stad till en hel stat.

Held tar upp de nya utmaningar som uppstått i takt med den ökande globaliseringen. Det har blivit svårare för regeringar att självständigt genomdriva sin politik, eftersom stater påverkas av varandras beslut. Ett nytt globalt ekonomiskt system har vuxit fram och det ligger utanför enskilda staters kontroll. Antalet internationella organisationer har ökat kraftigt, både regeringsstyrda (IGO) och icke regeringsstyrda (INGO), vilket har påverkat beslutsstrukturen i världspolitiken. Internationell rätt och nya juridiska regelsystem har utvecklats. Miljöproblemen har blivit alltmer globala och kräver därför internationella, gemensamma överenskommelser. Förbättrad kommunikation har gjort det lättare att transportera varor, men även för människor att resa. Detta innebär att människor reser allt mer och allt längre bort, man skapar nya, internationella kontakter inom affärslivet, kultur, vetenskap, konst mm. Alla dessa förändringar har gjort att staters suveränitet allt mer ifrågasätts (Held, 1987). Därför menar Held, att vi i framtiden kommer att behöva utvidga och fördjupa demokratin inom och mellan länder om vi vill att den ska behålla sin legitimitet och effektivitet. Denna utvidgning av demokratin och uppluckring av staters suveränitet kan, enligt Held, få en positiv effekt på den lokala demokratin, genom att de grupper som känner sig åsidosatta av den ökande

globaliseringen engagerar sig på flera olika lokala nivåer, vilket skulle leda till att *”autonomiprincipen blir förankrad i flera olika maktkällor och tvärs över olika geografiska områden”* (Held, 1987, sid 434).

6.1.4 Synen på kultur och religion

Demokrati representerar inte bara grundläggande värden som frihet, jämlikhet och rättvisa, utan ses även som ett verktyg för att tolerera och övervinna olikheter som kan uppstå när flera identiteter, kulturformer och intressen har värderingsmässigt olika livsstilar (Held, 1987). För att skydda individer och minoriteters ställning ska, enligt Helds autonomiprincip, en majoritet inte kunna påtvinga andra sina åsikter.

6.2 Hur definierar FN demokrati och de mänskliga rättigheterna?

6.2.1 Människosynen

FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna bygger på en människosyn som innebär att alla människor är lika mycket värda, att alla människor är förnuftiga och har ett samvete. Detta kan man utläsa i Artikel 1 i den allmänna deklarationen om mänskliga rättigheter:

> *”Alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter. De har utrustats med förnuft och samvete och bör handla gentemot varandra i en anda av gemenskap”* [9].

6.2.2 Synen på folk och medborgare

Enligt FN:s konvention om medborgerliga och politiska rättigheter, artikel 1, har alla folk rätt till självbestämmande och att fritt förfoga över sina naturtillgångar. Dessutom har var och en rätt att delta i sitt lands styre, direkt eller genom ombud, samt lika rätt att tillträda offentlig tjänst i sitt land. Folkets vilja ska utgöra grunden för statsmakternas myndighet. Dessutom ska varje konventionsstat, enligt artikel 2:

> *”respektera och tillförsäkra var och en som befinner sig inom dess territorium och är underkastade dess jurisdiktion rättigheterna i denna konvention utan åtskillnad av något slag, såsom på grund av ras, hudfärg, kön, språk, religion, politisk eller annan åskådning, nationell eller social härkomst, egendom, börd eller ställning i övrigt”* (Regeringskansliet, 2006).

Detta innebär att konventionen endast är tillämplig när det handlar om medborgare i det aktuella landet. FN:s allmänna deklaration om mänskliga rättigheter, tolkar jag däremot som om de gäller för

[9] Se bilaga 1

alla människor, oavsett medborgarskap och oavsett i vilket land man befinner sig, problemet är att den allmänna deklarationen inte är juridiskt bindande på samma sätt som konventionen. Artikel 2 handlar om människors rättigheter:

> *”är var och en berättigad till alla de rättigheter och friheter som uttalas i denna förklaring utan åtskillnad av något slag, såsom på grund av ras, hudfärg, kön, språk, religion, politisk eller annan uppfattning, nationellt eller socialt ursprung, egendom, börd eller ställning i övrigt. Ingen åtskillnad får heller göras på grund av den politiska, rättsliga eller internationella status som råder i det land eller det område som en person tillhör, vare sig detta land eller område är oberoende, står under förvaltarskap, är icke-självstyrande eller är underkastat någon annan begränsning av sin suveränitet”* (FN, 1948)

6.2.3 Syn på staten och nationen

Staters rättigheter och skyldigheter anges i FN:s stadgar och berörs inte särskilt mycket i dokumenten om de mänskliga rättigheterna. Det man tar är upp att staten ska styras av folkets vilja, att alla har rätt till en nationalitet och rätt att ändra sin nationalitet. Man får inte heller fråntas sin nationalitet på ett godtyckligt sätt och ingen stat får omintetgöra någon av rättigheterna eller friheterna som står i den allmänna förklaringen.[10]

6.2.4 Synen på kultur och religion

Alla människor har rätt att bekänna sig till och utöva en valfri, religion, ensam eller tillsamman med andra. Föräldrar har rätt att ge sina barn den religiösa och moraliska fostran som de själva har. All form av nationalhat, rashat eller religiöst hat är förbjudet, det är inte heller tillåtet att uppmana till diskriminering. Etniska, religiösa eller språkliga minoriteter har rätt till sitt eget kulturliv, använda sitt eget språk och utöva sin egen religion. Alla har rätt tillutbildning, och utbildningen skall främja förståelse, tolerans och vänskap mellan alla nationer och rasgrupper, etniska grupper och religiösa grupper. FN förbjuder alla former av rasdiskriminering och begreppet rasdiskriminering definieras som:

> *”varje skillnad, undantag, inskränkning eller företräde på grund av ras, hudfärg, härkomst eller nationellt eller etniskt ursprung som har till syfte eller verkan att omintetgöra eller inskränka erkännande, åtnjutande eller utövande på lika villkor av mänskliga rättigheter och grundläggande friheter på politiska, ekonomiska,*

[10] Se bilaga 1.

> *sociala, kulturella eller andra områden av det offentliga livet"* (Regeringskansliet, 2006).

En stat kan dock göra skillnad mellan medborgare och icke medborgare så länge man inte diskriminerar någon särskild nationalitet (Regeringskansliet, 2006).

6.3 Hur definierar Sverigedemokraterna demokrati och de mänskliga rättigheterna i sitt principprogram?

I detta avsnitt har jag varvat Sverigedemokraternas syn på de olika analysenheterna, med min egen tolkning och analys av det jag läser i principprogrammet. Det var svårt att göra en exakt indelning efter mina analysenheter, eftersom Sverigedemokraterna kopplar det mesta till kultur och nationell identitet.

6.3.1 Människosynen[11]

Sverigedemokraterna inleder beskrivningen av sin människosyn med följande:

> *"varje människa har ett grundläggande och okränkbart värde och varje människa har rätt till frihet, självbestämmande, trygghet, gemenskap samt de basala andliga och materiella grundförutsättningar som krävs för att kunna leva ett värdigt liv",*

sedan fortsätter de med att poängtera att människor även har skyldigheter mot sig själva och andra, inget konstigt med detta men sedan kommer de till sin människosyn som de jämför med liberalismens människosyn, vilken de uppenbart inte delar.

> "*Varje ideologi tar sin utgångspunkt i en teori om den mänskliga naturens beskaffenhet. Liberalismen och socialismen är de två ideologier som dominerat och präglat det svenska samhället under de senaste decennierna. Båda dessa ideologier betraktar i hög grad människan som en i grunden god och förnuftig varelse, som förutom sin medfödda godhet och rationalitet kan liknas vid ett tomt blad eller en konturlös lerklump, och som formas enbart av den miljö och den sociala kontext hon möter under livets gång. Med denna utgångspunkt betraktas destruktivitet endast som nedtryckt godhet och roten till destruktiva handlingar härleds inte primärt till den individ som utfört dem utan snarare till samhället som formats på fel sätt och därmed i sin tur präglat individen på fel sätt. Den*

[11] Samtliga citat i detta avsnitt är hämtade från Sverigedemokraternas principprogram från nov 2011.

logiska slutsatsen av en sådan människosyn blir att om man bara lyckas avlägsna alla upplevda orättvisor och alla normer, lagar, seder och strukturer som anses hämma individens frihet, så kommer människans inneboende godhet att slå ut i full blom och ett i det närmaste perfekt samhälle kommer att skapas".

Detta är ju en klart överdriven bild av liberalismens människosyn, som visserligen värnar den individuella friheten, men friheten gäller ju bara om man inte skadar någon annan. Liberalismen står ju på inget sätt för ett "laglöst" samhälle. Senare kommer de fram till sin egen människosyn:

"Sverigedemokraterna står för en mer nyanserad och därmed också en mer realistisk människosyn. Vår strävan är att utforma politiken efter hur vi tror att människan är och inte hur vi önskade att hon vore. Vi tror inte på teorin om att alla människor föds som blanka blad som kan fyllas med vilket innehåll som helst. Miljön har visserligen en stor betydelse för individens utveckling och samspelar ofta med det biologiska arvet och den fria viljan. Det finns dock också en nedärvd essens hos varje människa som man inte kan undertrycka i hur hög utsträckning som helst utan att det får konsekvenser. Delar av denna essens är gemensam för de flesta människor och annat är unikt för vissa grupper av människor eller för den enskilde individen".

De säger vidare att det inte finns någon förteckning över vad som ingår i denna essens, men menar att man med hjälp av modern teknik och genom att studera den mänskliga historien kan koppla specifika företeelser, antingen till alla människor eller till olika grupper av människor eller till individer. Därefter presenterar de några exempel:

"…de flesta människor är sociala och kollektiva varelser som har ett nedärvt behov av att tillhöra en större gemenskap, att de flesta människor primärt definierar sig med andra individer som påminner om en själv och att de flesta människor har lättare att visa solidaritet och empati med individer som man upplever är en del av samma gemenskap som man själv tillhör. Av detta drar vi slutsatsen att en stark nationell identitet och ett minimum av språkliga, kulturella och religiösa skillnader har en gynnsam effekt på sammanhållningen, tryggheten och stabiliteten inom ett samhälle".

För att bevisa att det kan uppstå problem när man försöker *”bygga starka kollektiv som är större än nationen”* drar de en parallell till forna Jugoslavien. De menar vidare att det finns biologiska skillnader, som inte kan observeras, mellan de flesta kvinnor och de flesta män, och att dessa utgörs av nedärvda egenskaper som förenar en viss grupp av människor, men inte hela mänskligheten. På individnivå använder de begåvning som exempel på nedärvd egenskap. Vidare menar de att *”människan är både konstruktiv och destruktiv och att det i varje människa pågår en daglig och livslång kamp mellan dessa motstridiga krafter, känslor, instinkter och drifter”*.

Med utgångspunkt i denna människosyn, menar Sverigedemokraterna att politikens viktigaste uppgifter blir att:

> ”*försöka skapa, stödja och upprätthålla normer, moral, lagar, sedvänjor, miljöer, beteenden traditioner och gemenskaper som hjälper individen att bejaka de goda och konstruktiva sidorna inom sig själv. Dessa system måste dock förhålla sig till, och i de fall det är möjligt också ta hänsyn till, den nedärvda mänskliga naturen och försöka kanalisera denna på ett så konstruktivt sätt som möjligt snarare än att direkt motarbeta den”*

Denna sista mening tolkar jag som att Sverigedemokraterna anser att det är bättre att man anpassar samhället i stället för att människorna ska lära sig att t ex känna empati och solidaritet med människor som tillhör en annan gemenskap än de själva.

När det gäller Sverigedemokraternas människosyn finns det, i deras valmanifest, inga direkta åtgärder som kan kopplas till den. Det går inte heller att hitta belägg för att de bryter mot de mänskliga rättigheterna, man får ju ha vilka åsikter som helst egentligen, det är ju först när man agerar på dem, eller uppmuntrar andra att agera, som det kan innebära att man bryter mot de mänskliga rättigheterna.

6.3.2 Synen på folk och medborgare[12]

Sverigedemokraterna problematiserar begreppet folk och säger att;

> *”folkstyret i längden riskerar att bli mycket problematiskt att upprätthålla i en stat som bebos av flera folk, där det inte råder konsensus kring vilka som skall räknas till folket och där det kanske inte ens förekommer en gemensam arena för*

[12] Samtliga citat i detta avsnitt är hämtade från Sverigedemokraternas principprogram från nov 2011.

> *debatt eftersom invånarna i staten inte talar samma språk. Vi ser således förekomsten av en gemensam nationell och kulturell identitet bland befolkningen i staten som en av de mest grundläggande hörnstenarna i en stark och väl fungerande demokrati".*

I sitt valmanifest från 2010 säger man följande;

> *"I vårt Sverige präglas samhället av en gemensam svensk kultur som skapar sammanhållning och gemenskap mellan medborgarna. I vårt Sverige respekteras och levandehålls det svenska kulturarvet. I vårt Sverige används skattemedel i första hand till att befrämja kulturyttringar vars syfte är att glädja, försköna och skapa gemenskap".*

De åtgärder man vill vidta för att åstadkomma detta är bland annat att utöka stödet till sådan verksamhet som bevarar och levandegör det svenska kulturarvet. Vidare vill man upprätta en svensk kulturkanon, avveckla skattefinansierat stöd till "*kulturyttringar vars primära syfte är att chockera, uppröra och provocera"*. Sverigedemokraterna skriver inte i klartext att de vill avveckla skattefinansierat stöd till kulturyttringar som inte är svenska, men min tolkning är att det är detta de menar. I konventionen om avskaffandet av alla former av rasdiskriminering, artikel 1 punkt 1, definierar man rasdiskriminering som *varje skillnad, undantag, inskränkning eller* ***företräde*** *på grund av ras, hudfärg, härkomst eller nationellt eller etniskt ursprung som har till syfte eller verkan att omintetgöra eller inskränka erkännande, åtnjutande eller utövande på lika villkor av mänskliga rättigheter och grundläggande friheter på politiska, sociala, kulturella eller andra områden av det offentliga livet"*. I artikel 2 tar man upp att alla former av rasdiskriminering är förbjuden och skall aktivt motverkas av konventionsstaterna. Med detta som utgångspunkt skulle man kunna hävda att de bryter mot konventionen. Tyvärr är det inte så enkelt för i artikel 1, punkt 2 och 3, säger man att konventionen inte är tillämplig på *"åtskillnader, undantag, inskränkningar eller företräden som en konventionsstat gör mellan medborgare och icke-medborgare"* samt att *"ingen bestämmelse i denna konvention får tolkas så att den på något sätt inverkar på konventionsstaternas lagar och bestämmelser om nationalitet, medborgarskap eller naturalisering, så länge dessa laga inte diskriminerar någon särskild nationalitet"*. Detta innebär att man kan ge svenska **medborgare** företräde framför utländska medborgare, det ger också varje konventionsstat friheten att ha strikta lagar om nationalitet och medborgarskap, så länge samma strikta regler gäller för alla utländska medborgare

Sverigedemokraterna skiljer på medborgarskap i den svenska staten och tillhörighet till den svenska nation och menar att det är bäst om majoriteten av Sveriges medborgare också har en svensk identitet, vilket följer teorierna om nationalism (se teoriavsnittet). För att erhålla ett svenskt medborgarskap ska man, enligt Sverigedemokraterna, ha varit bosatt i Sverige en längre tid under vilken man visat att man är lojal mot Sverige, man ska respektera svenska lagar och övriga samhällsregler, man ska kunna det svenska språket samt ha grundläggande kunskaper om svensk historia och svenskt samhällsliv. Endast svenska medborgare ska ha rösträtt i allmänna val och man ska inte kunna ha dubbelt medborgarskap.

För att få en svensk identitet ska man enligt Sverigedemokraterna vara född i Sverige eller vara adopterad av föräldrar med svensk eller nordisk identitet i tidig ålder. Andra kan, enligt Sverigedemokraterna, assimileras till den svenska nationen, vilket är en lång och ofta problemfylld process som inte alltid lyckas utan i stället leder till *”segregerade och särkulturella samhällen”*. Man förstår att detta är en lång och i stort sett omöjlig process när man läser vad Sverigedemokraterna menar med att en person är assimilerad till den svenska nationen.

> ”*Som assimilerad till den svenska nationen räknar vi den med icke-svensk bakgrund som talar flytande svenska, uppfattar sig själv som svensk, lever i enlighet med den svenska kulturen, ser den svenska historien som sin egen och känner större lojalitet med den svenska nationen än med någon annan nation”*.

Att man som invandrad ska lära sig språket i sitt nya hemland är inte särskilt kontroversiellt, inte heller att man följer de lagar som finns. Däremot kan man inte kräva att en person ska uppfatta sig själv som svensk, leva efter vår kultur, se vår historia som sin och inte heller att man känner större lojalitet mot Sverige än mot sitt forna hemland, möjligen lika stor lojalitet.

Eftersom kraven på medborgarskap är lindrigare än kraven för att få en svensk identitet, utgår jag ifrån att de i sin formulering menar personer som är svenska medborgare, men inte har en svensk identitet och då menar jag att de i ovanstående kursiverade formulering bryter mot artiklarna 2, 18, 20 och 27 i konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter[13].

6.3.3 Synen på staten och nationen[14]

Sverigedemokraterna menar att nationalismen är en naturlig del av konservatismen och det enskilt viktigaste verktyget för att främja den gemensamma identiteten och samhällets inre

[13] Se bilaga 3
[14] Samtliga citat i detta avsnitt är hämtade från Sverigedemokraternas principprogram från nov 2011.

solidaritet. Sverigedemokraternas nationalism är universell, vilket innebär att de menar att alla världens nationer ska ha samma grundläggande friheter och rättigheter, som de vill att Sverige ska ha. De stödjer alla folk som *”med obestridlig historisk rätt till sitt territorium och stöd i folkrätten strävar efter ökad autonomi eller en självständig demokratisk stat”*. De menar vidare att deras nationalism är demokratisk och icke-rasistisk. De definierar nationen efter kultur, språk, identitet och lojalitet i stället för efter historisk nationstillhörighet eller genetisk grupptillhörighet och menar därför att deras nationella gemenskap är öppen *”även för människor med bakgrund i andra nationer”*. De säger sig vara pragmatiska i sin nationalism, vilket jag visade i min teorigenomgång är bra men samtidigt kan leda till problem när det gäller att bestämma vem som får besluta om vad, det finns uppenbar risk för godtycke. Detta visar sig också genom att de i sitt valmanifest skriver att de vill återinföra assimileringspolitiken, men i sitt principprogram säger sig vara beredda att undanta de samiska och tornedalsfinska nationerna som lever som minoriteter i den svenska staten, dvs nationer som är i minoritet i den stat de tillhör. Ytterligare förslag i deras invandringspolitik är;

1. *En begränsning av asyl- och anhöriginvandringen till en nivå som den i våra grannländer, Danmark och Finland.*
2. *Ett återinförande av assimileringspolitiken. Invandrare skall anpassa sig till det svenska samhället och inte tvärtom.*
3. *Ett stopp för islamiseringen av det svenska samhället.*
4. *Ett förbud mot bärandet av heltäckande slöjor på allmän plats.*
5. *En skärpning av kraven för medborgarskap och uppehållstillstånd.*

Enligt artikel 14, punkt1, i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna står det att *”Var och en har rätt att i andra länder söka och åtnjuta asyl från förföljelse”*[15]. Detta innebär, enligt min mening, att man inte kan begränsa asylinvandringen utan att bryta mot denna artikel. När det gäller assimileringspolitiken så kan och bör man kräva att alla som befinner sig i ett land, oavsett medborgarskap, följer de lagar som finns. Däremot har alla rätt att behålla och utöva sitt språk, sina traditioner, sin religion och sin kultur så länge de inte bryter mot lagen eller stör den allmänna ordningen enligt artiklarna 18 och 27 i konventionen om de medborgerliga och politiska rättigheterna[16]. Ett stopp av islamiseringen i Sverige kan tolkas som *”uppvigling till diskriminering, fiendskap eller våld”* vilket skall vara förbjudet i

[15] Se bilaga 1
[16] Se bilaga 3

lag, enligt artikel 20 punkt 2, i konventionen om de medborgerliga och politiska rättigheterna. När det gäller förslaget om förbud av heltäckande slöjor på allmän plats, kan man hävda att detta bryter mot både artikel 18 och artikel 20 punkt 2 samt artikel 27[17].

Sverigedemokraterna menar att nationen är *”den viktigaste, äldsta och mest naturliga mänskliga gemenskapen efter familjen”*. De menar vidare att den nationella samhörigheten håller ihop nationens medlemmar över tid och rum och att den har bestått i mer än tusen år, medan imperier, politiska grupperingar och övernationella gemenskaper har kommit och gått. Sverige är visserligen ett gammalt land, men våra territoriella gränser har ju förändrats en hel del de senaste tusen åren och man brukar säga att nationer i allmänhet utvecklades under 1700-talet och under den perioden eller lite senare utvecklades även nationalismen.

Sverigedemokraterna är inte emot invandring om den hålls på en sådan nivå och är av sådan karaktär att den inte hotar vår ”*nationella identitet”* eller utgör ett hot mot *”vårt lands”* välfärd och trygghet. De medger att det finns enskilda individer som anpassat sig och på ett positivt sätt bidragit till det svenska samhället, men menar annars att den *”sammanlagda nettoeffekten av massinvandringen från avlägsna länder”* är starkt negativ, både ekonomiskt och socialt, till skillnad från tidigare invandring, som bestått av människor från geografiskt och kulturellt närliggande nationer som lättare har assimilerats in i den svenska nationen och därmed huvudsakligen bidragit på ett positivt sätt till den svenska utvecklingen.

Sverigedemokraterna säger sig värna om asylrätten, men betonar att ”*rätten att söka asyl inte är detsamma som rätten att bli beviljad asyl”*. De menar vidare att flyktingar bara ska beviljas tillfälliga uppehållstillstånd och att flyktingpolitiken huvudsakligen ska vara inriktad på att hjälpa flyktingarna i deras hemländer, med motiveringen att man då kan hjälpa fler personer. De vill ge ett aktivt och generöst stöd till invandrare som vill återvända till sina hemländer samt ha en politik som innebär att anhöriginvandringen inte bidrar till att *”skapa ökad segregation eller andra sociala och ekonomiska problem”*.

Sverigedemokraterna betonar att man måste slå vakt om den nationella sammanhållningen för att på lång sikt kunna uppnå och bevara tanken om ett folkhem och välfärdsstaten. *”Det måste finnas en gemensam identitet i botten för att de som har mer ska vara beredda att dela med sig till dem som har mindre. Av denna anledning finns det också en inneboende motsättning mellan välfärd och mångkulturalism”*. En annan förutsättning för att ha en långsiktig välfärd är att samhället kan upprätthålla en moral som *”betonar kopplingen mellan rättigheter och*

[17] Se bilaga 3

skyldigheter”. Samhället måste tydliggöra att det inte är moraliskt rätt att tillskansa sig stöd som man inte behöver eller har rätt till (det sistnämnda är dessutom olagligt), i praktiken innebär ett sådant beteende att man stjäl från sin granne.

6.3.4 Synen på kultur och religion

Sverigedemokraterna definierar kultur som socialt överförda levnadsmönster, såsom språk, beteendemönster, seder och högtider, institutioner, konst och musik, klädsel, religion, ritualer, lekar, värderingar och normer för lagar och moraliska system, vilka alla förenar ett samhälle eller en grupp av människor. De erkänner att en nationell kultur kan förändras över tid, men menar att detta sker väldigt långsamt.

> *”Den djupaste roten till den svenska kulturens särart ligger i vår historia och i den natur och det klimat där den har vuxit fram. Mot denna bakgrund är det inte särskilt förvånande att vår kultur uppvisar stora likheter med våra nordiska grannländers. Genom likheterna i levnadsbetingelser och årtusenden av nära och naturliga relationer mellan befolkningarna har en skandinavisk och nordisk kulturkrets vuxit fram”*.

Sverigedemokraterna definierar svensk kultur som ”*summan av allt som någonsin tänkts, skrivits, sagts, skapats eller gjorts av personer som tillhör den svenska nationen”*. Det som de främst vill bevara av den svenska kulturen är sådana företeelser som har en djup förankring i svensk historia, i hög grad har präglat vår samhällsutveckling, har ett starkt symboliskt värde för svensk identitet, på något sätt är unikt för nationen Sverige eller har stor utbredning bland tidigare eller nu levande svenskar samt är förenlig med en konstruktiv och demokratisk samhällsutveckling. De menar vidare att kulturarvet är viktigt, eftersom varje samhälle behöver gemensamma normer och värderingar, gemensamma minnen, gemensamma myter, gemensamma högtider och traditioner samt gemensamma seder och bruk för att hålla samman över en längre tid. De menar dessutom att detta är ännu viktigare för Sverige, som har en skattefinansierad välfärd, eftersom den solidaritet som ett offentligt finansierat system bygger på baseras på en stark känsla av gemenskap och identifikation. Sverigedemokraterna är emot kulturimperialism som, enligt dem, är när kulturella impulser från andra kulturer *”inympas”* i det svenska samhället av makthavare eller *”grupper som inte ser sig som svenskar”,* utan att anpassas efter svenska förhållanden. Däremot kan utländska företeelser som *”frivilligt, organiskt och succesivt”* införlivas i det svenska samhället också bli en del av detsamma. De är även motståndare till kulturrelativism eftersom,

> *”Det är uppenbart så att vissa kulturer är bättre än andra på att slå vakt om grundläggande mänskliga rättigheter, skapa demokrati och materiellt välstånd, god sjukvård, hög utbildningsnivå och likhet inför lagen”.*

De betonar att de inte vill att dessa sämre kulturer *”helt ska försvinna*” utan att de skall göra sig av med *”de för mänskligheten destruktiva aspekterna”,* t ex kvinnlig könsstympning, av egen kraft. Däremot är de positiva till att andra länder bevarar ”*sina språk, sin konst, sina folkdanser, sina mat- och byggnadstraditioner, sina starka familjeband etc”.*

Sverigedemokraterna definierar mångkulturalism som en politisk idé som innebär att;

> *”det är positivt för ett samhälle att inom sig rymma en mängd olika nationella kulturer, sakna en överordnad majoritetskultur och att aktivt verka för att invandrargrupper skall bevara sin ursprungliga kultur och identitet”.*

För Sverigedemokraterna är det ovidkommande om man vill skapa ett samhälle som innebär att alla nationella kulturer upplöses och en ny gemensam kultur uppstår eller om man vill skapa ett samhälle som innebär att flera olika kulturer lever parallellt inom samma stat eftersom båda dessa scenarion, enligt Sverigedemokraterna, kommer att leda till *”försämrat samhällsklimat med ökad rotlöshet, segregation, motsättningar, otrygghet och minskad välfärd”*. Därför är de starka motståndare till mångkulturalismen som politisk idé och samhällssystem. Ett mångkulturellt samhälle uppstår inte automatiskt, bara för att de förekommer invandrare och utländska kulturella impulser, såsom mat, kläder, dans, enligt Sverigedemokraterna, och jämför med det samhälle vi hade i Sverige på 1960-talet med en överordnad majoritetskultur, en begränsad mängd invandrare med annan kulturell bakgrund samt en aktiv assimileringspolitik.

Sverigedemokraternas alternativ till ett mångkulturellt samhälle är att återgå till en politik som rådde i Sverige fram till 1975. En sådan *”gemensamhetsskapande assimilationspolitik”* innebär att invandrare *”ska ta seden dit de kommer och på sikt överge sina ursprungliga kulturer och identiteter för att i stället bli en del av den svenska nationen”*. Det centrala i tanken om assimilation är att den svenska nationens kultur är överordnad andra nationers kultur inom den svenska statens område, med undantag för de nationella minoriteterna. (Här skiljer de på ”ursprungliga” minoriteter som t ex samer och nya minoriteter.) Till följd av denna åsikt är det logiskt, menar de, att allt statligt och kommunalt stöd vars syfte är att stärka invandrares ursprungliga kulturer och identiteter upphör, medan stöd för att bevara det

svenska kulturarvet ska förstärkas. Invandrarnas assimilering till det svenska samhället ska utöver grundläggande utbildning i det svenska språket, svenska lagar, svensk kultur, svensk historia och samhällsliv, helt vila på den enskilde invandraren, menar de.

Sverigedemokraterna är ett icke-konfessionellt parti och de menar att religionsfrihet är en naturlig del av ett demokratiskt samhälle. Religionsfrihet definierar de som *”rätt att fritt få tro på vilken eller vilka gudar man vill utan att för den sakens skull drabbas av negativ särbehandling eller förföljelse”* däremot innebär det inte att man har rätt att säga eller göra vad man vill. Man skall inte heller få positiv särbehandling för att man tillhör en viss religion och *”religioner måste få diskuteras och kritiseras på samma villkor som politiska ideologier”*, menar de. De menar vidare att den svenska staten varken kan eller bör vara religiöst neutral eftersom kristendomen är så intimt förknippad med den svenska historian, kulturen och identiteten, kristendomen bör därför tillåtas ha en särställning i relation till andra religioner i Sverige. Den svenska kyrkan har påverkat och påverkats av det svenska språket, konsten, litteraturen, filosofin, moralen, traditionerna, arkitekturen, musiken mm och många kristna högtider och traditioner är fortfarande en självklar del av vår nationella kultur, även för många icke troende, menar de, och är därför viktigt att bevara.

> *”Islam och i synnerhet dess starka och politiska och fundamentalistiska gren är enligt Sverigedemokraternas uppfattning den religiösa åskådning som visat sig ha svårast att harmoniskt samexistera med den svenska och västerländska kulturen. Islamismens inflytande på det svenska samhället bör därför i största möjliga utsträckning motverkas och invandringen från muslimska länder med starka inslag av fundamentalism bör vara mycket starkt begränsad”*.

De menar att ekonomin och den ekonomiska politiken är en integrerad del av samhället och att den påverkas av ”*tänkande, kännande och kulturellt präglade människor”*. En hög nivå av socialt kapital är därför viktigt för ekonomin och den ekonomiska politiken måste verka för att långsiktigt bevara och stärka det sociala kapitalet.

> *”Vanor, seder, normer och värderingar har stor inverkan på ekonomin och skiftar från kultur till kultur och från nation till nation. Stora kulturella och befolkningsmässiga förändringar inom en stat påverkar således alla aspekter av ekonomin och förmågan att skapa tillväxt”*.

Sverigedemokraterna är emot både positiv och negativ särbehandling baserade på kön, ålder, sexuell läggning, nationalitet eller etnisk tillhörighet. De vill ha en modell med gästarbetare, eftersom de menar att arbetskraftsinvandring är ett tillfälligt sätt att reglera obalanser på arbetsmarknaden. Utländsk arbetskraft kan då få tillfälligt uppehållstillstånd som är kopplat till arbetsmarknadens behov. De menar att det är viktigt att komma ihåg att;

> *”människor är så mycket mer än bara produktionsenheter i en ekonomi och att ökad kulturell heterogenitet, via stora, långväga folkomflyttningar, som regel får betydande negativa konsekvenser för det sociala kapitalet i invandringslandet”.*

De menar dessutom att omfattande och permanent arbetskraftsinvandring kan göra problemen värre i länder arbetskraften kommer ifrån eftersom de dräneras på *”sin unga och välutbildade befolkning”.*

6.4 Hur definierar Sverigedemokraterna demokrati och de mänskliga rättigheterna i andra dokument?

I detta avsnitt var det än svårare att hitta information som lätt kunde placeras in under mina analysenheter. Det mesta som skrivs och sägs, om och av, Sverigedemokrater i media, och dessutom har koppling till de mänskliga rättigheterna och demokrati, handlar om deras syn på invandrare i allmänhet och på muslimer i synnerhet.

6.4.1 Människosynen

Sverigedemokraternas ”officiella” människosyn är väldigt tydligt definierad i deras principprogram och jag har inte hittat något som avviker från denna människosyn i andra dokument eller källor. Men av allt det jag läst och sett av artiklar, TV-debatter och You-tube klipp (Ekeroth K. , kentekeroth.se, 2010) etc på deras egen och Kent Ekeroths hemsida, drar jag slutsatsen att deras människosyn är ännu mer fascistisk i ”inofficiella” sammanhang[18].

6.4.2 Synen på folk och medborgare

Med anledning av att regeringen på sin hemsida går ut och ”dementerar” 13 myter om invandrare (Regeringskansliet, 2011.1) gör Jimmie Åkesson nedanstående kommentar på Sverigedemokraternas officiella hemsida:

> *”Innehållet på sidan är inte bara grovt vinklat utan innehåller i många fall direkt vilseledande uppgifter för att inte säga rena lögner. Jag tycker att det är*

[18] Se kapitel 2.1.3 i denna rapport

osmakligt att regeringen använder sin webbplats på detta sätt. Partierna har egna hemsidor för att föra ut uppenbar opinionsbildning där samma krav inte nödvändigtvis måste ställas på faktagranskningen. När regeringen nu påstår att det är en myt att invandringen kostar tiotals miljarder per år är man ute på mycket djupt vatten. Jag vill gå så långt att säga att man ljuger i detta avseende. Regeringens egen utredare Jan Ekberg har tidigare kommit fram till att invandringen kostar 1,5-2 procent av BNP per år. Det motsvarar flera tiotals miljarder kronor. När man nu utmålar mig, andra invandringskritiker och även Jan Ekberg som mytbildare så är man farligt ute. Vi kommer inom kort att anmäla saken till KU" (Sverigedemokraterna, www.sverigedemokraterna.se, 2011.4).

Detta trots att det på regeringens hemsida finns länkar till en mängd externa institut, t ex SCB som redovisar statistik[19].

6.4.3 Synen på staten och nationen

Kent Ekeroth deltog i Uppdrag granskning den 14 december 2011, programmet handlade om det ”heliga krig” som många europeiska organisationer bedriver mot muslimer. Ekeroth förekommer även i videoinspelningar på sin hemsida, där han håller tal inför Pro NRW, Pro North-Rhine-Westphalia, en tysk nationalistisk rörelse (Pro NRW), både den 29 mars och den 1 april 2010 (Ekeroth K. , kentekeroth.se, 2010). Han talar där om de stora problemen med massinvandringen av muslimer, att moskéer är Islams maktsymboler, mm och får mottaga mycket jubel från de tyska åhörarna.

6.4.4 Synen på kultur och religion

Kent Ekeroth, riksdagsman för Sverigedemokraterna och ledamot i justitieutskottet, har på sin egen hemsida (inte Sverigedemokraternas) en stor rubrik som lyder:

”*För ett tryggare Sverige! –Stoppa islamiseringen – Hårdare tag mot kriminella!"* (Ekeroth K. , kentekeroth.se)

Dessa punkter angav han även som sina viktigaste, i valrörelsen 2010, en av ”flikarna” på hans hemsida hade rubriken ”Islam” och under den fanns det länkar till olika kategorier om islam, tex ”no-go-zones”, som han kallar de områden ambulans, brandkår mm inte besöker utan poliseskort, det är ganska uppenbart att han skyller detta på muslimer. Ted Ekeroth[20] är

[19] Jag har dock inte kontrollerat statistiken.
[20] Enligt obekräftad uppgift är Ted Ekeroth IT-ansvarig hos Sverigedemokraterna.

tvillingbror till Kent Ekeroth och nedanstående citat som är hämtat från Ted Ekeroths hemsida visar tydligt vilken syn många inom Sverigedemokraterna har på islam:

> ”*Islams utbredning är det största hotet mot frihet, demokrati, kvinnors rättigheter, framgång och välstånd. Många andra områden inom politiken är viktiga, men satt mot islamiseringen av världen i stort ter de sig närmast obefintliga i tyngd.*
>
> *Den civiliserade världen har slagit ner några andra brutala ideologier, nazismen och kommunismen, och står nu inför islam som nästa stora utmaning. En avgörande skillnad om man t.ex. jämför med hotet från nazismen var att man faktiskt enades att Hitler-Tyskland var något som man måste bekämpa. Den samstämmigheten ser vi inte vad gäller islam, vilket gör problemet så mycket större”* (Ekeroth T.).

6.5 Sammanfattning och kommentarer till resultatet

Utgår man då från Sverigedemokraternas definition av sin egen ideologi *”ett socialkonservativt parti med en nationalistisk grundsyn”* (Sverigedemokraterna, 2011.1) växer det fram en bild av ett parti som vill att Sveriges medborgare främst ska utgöras av etniska svenskar, eftersom ingen annan kan anpassa sig till vår ”ursprungliga” kultur och våra gamla traditioner, förutom kanske andra nordbor och möjligen människor från norra Europa. Vårt ursprung eller den tid Sverigedemokraterna vill tillbaka till, verkar vara hämtat från 1950-1960-talen då det svenska ”folkhemsbegreppet” var som starkast. Den ökande kriminaliteten i samhället, beror enligt Sverigedemokraterna främst på utomeuropeiska invandrare, i synnerhet muslimer. Tonen i deras principprogram är dock nedtonad och inte alls lika hätsk som när de uttalar sig i andra sammanhang, speciellt Kent Ekeroths uttalanden i ett You-tube klipp (Ekeroth K. , kentekeroth.se, 2010), som definitivt inte lät särskilt nedtonat. Kent Ekeroth och hans eventuella samröre med Breivik har ju också varit mycket omtalat den senaste perioden, både i press och TV.

I mitt resultat och i avsnittet om ideologier[21] tycker jag att det framgår tydligt att Sverigedemokraterna är ett främlingsfientligt parti som till stora delar följer de vanliga teorierna om konservatism och nationalism, även om de inte kopplar nationalism till ras utan i stället till kultur. Kultur ingår dock som en faktor, tillsammans med ras, etnicitet mm, i FN:s definition av rasism.

[21] Se avsnitt 3.1.1 Konservatism, 3.1.3 Fascismen och 3.1.4 Nationalismen

Det är tydligt att de inte har samma syn på mänskliga rättigheter som FN och de demokratiska teorier, som jag har presenterat, det är dock inte lika uppenbart att de skulle vara ett odemokratiskt parti, men demokrati är ju idag ett ganska utvattnat begrepp som kan innebära nästan vad som helst, enligt Dahl[22].

Huruvida man ska bjuda in Sverigedemokraterna till skolan för att debattera med andra riksdagspartier, måste vara upp till respektive skola och lärare att besluta om. Men jag menar att det är bättre att ta debatten, eftersom det är i en öppen debatt som olika åsikter lyfts fram och blir möjliga att analysera och kritisera.

Det har i litteraturen antytts (Hellström, 2010), att en del av de etablerade partiernas syn på invandrare skärpts de senaste åren och det vore därför intressant att studera samtliga politiska partiers syn på de mänskliga rättigheterna i en liknande studie. Ju mer vi känner till om de styrandes åsikter, desto bättre kan vi bevaka att de beslut de tar leder till de resultat vi vill ha, vilket enligt Dahl, är det som rättfärdigar den demokratiska processen (Dahl, Demokratin och dess antagonister, 1989) För mig är ett viktigt resultat, att vi i Sverige respekterar och följer de mänskliga rättigheterna.

[22] Se avsnitt 4.2.1 Dahls teorier om demokrati

Litteraturförteckning

Ball, T., & Dagger, R. (2006). *Political Ideologies and the Democratic Ideal.* USA: Pearson Education Enc.

Dagens Nyheter. (den 07 10 2011). *www.dn.se*. Hämtat från http://www.dn.se/nyheter/politik/juholt-hoppar-av-partiledardebatten. den 06 01 2012

Dahl, A. R. (1989). *Demokratin och dess antagonister.* Stockholm: Ordfront Förlag AB.

Dahl, A. R. (1992). Idéer om demokrati. i B. Barry.

Deland, M., Westin, C., Gardell, M., Lööw, H., Bergfeldt, B., Jonsson, R., o.a. (2007). *Brunt!* (M. Deland, & C. Westin, Red.) Stockholm: Bokförlaget Atlas.

Ekeroth, K. (den 29 03 2010). *kentekeroth.se*. Hämtat från http://kentekeroth.se/video/. den 07 01 2012

Ekeroth, K. (u.d.). *kentekeroth.se*. Hämtat från http://kentekeroth.se/. den 07 01 2012

Ekeroth, T. (u.d.). *tedekeroth.se*. Hämtat från http://tedekeroth.se/vad-jag-tror-pa/: 07

Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., & Wängnerud, L. (2004). *Metodpraktikan* (2:4 uppl.). Stockholm: Norstedts Juridik AB.

FN. (1948). *www.regeringen.se*. Hämtat från http://www.manskligarattigheter.gov.se/extra/pod/?action=pod_show&id=71&module_instance=6. den 07 01 12

Gellner, E. (1997). *Nationalism.* (P. L. Månsson, Övers.) Nora: Bokförlaget Nya Doxa.

Gustavsson, J. &. (2009). *Internationella relationer* (Upplaga 2:3 uppl.). Lund: Studentlitteratur AB.

Held, D. (1987). *Demokratimodeller* (2:a uppl.). (S. P. Jordebrandt, Övers.) Göteborg: Bokförlaget Daidalos AB.

Hellström, A. (2010). *Vi är de goda.* Hägersten: Tankekraft Förlag AB.

Hermansson, J. o. (1998). *Demokrati och mänskliga rättigheter, Antologi* (1 uppl.). Stockholm: Hjalmar & Jörgen Bokförlag.

Historiska inst. Uppsala Universitet. (2011). *www.hist.uu.se*. Hämtat från http://www.hist.uu.se/PersonalInfo.aspx?UserId=1702. den 18 12 2011

Hylland Eriksen, T. (1993). *Etnicitet och nationalism.* (S. Häggqvist, Övers.) Nora: Bokförlaget Nya Doxa AB.

Liby Alonso, M. (den 04 01 2012). *www.dn.se*. Hämtat från http://www.dn.se/ledare/signerat/teater-en-mot-alla-alla-mot-en. den 06 01 2012

Lööw, H. (1998). *Nazismen i Sverige 1980-1997.* Stockholm: Ordfront förlag.

Mattsson, P. (2009). *Sverigedemokraterna in på bara skinnet.* Stockholm: Natur & Kultur.

Nye, J. S. (2007). *Att förstå internationella konflikter* (Andra upplagan uppl.). Malmö: Liber AB.

Olsson, L. (den 30 11 2011). *www.svenskadagbladet.se*. Hämtat från http://blog.svd.se/politikdirekt/2011/11/ohly-mp-brot-rodgron-uppgorelse-infor-svt-debatt/. den 06 01 2012

Orrenius, N. (2010). *Jag är inte rabiat. Jag äter pizza.* Stockholm: Månpocket.

Petäjä, U. (2006). *Varför yttrandefrihet?* Växjö: Acta Wexionensia.

Pro NRW. (u.d.). *www.pro-nrw.org*. Hämtat från http://www.pro-nrw.org/. den 07 01 2012

Regeringen. (12 2009). *www.regeringen.se*. Hämtat från http://www.manskligarattigheter.gov.se/extra/pod/?action=pod_show&id=71&module_instance=6. den 07 01 2012

Regeringskansliet. (2006). *http://www.manskligarattigheter.gov.se/dynamaster/file_archive/060621/9649d2011fd4f5bb858acf1419189c67/konventionstexter_pdfversion.pdf.* Hämtat från http://www.manskligarattigheter.gov.se/dynamaster/file_archive/060621/9649d2011fd4f5bb858acf1419189c67/konventionstexter_pdfversion.pdf. den 11 12 2011

Regeringskansliet. (den 30 11 2011.1). *www.regeringen.se*. Hämtat från http://www.regeringen.se/sb/d/2279/a/181576. den 07 01 2012

Riksdagen. (1974). *www.riksdagen.se*. Hämtat från http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=3925. den 11 12 2011

SKOLFS 2011:144. (2011). SKOLFS . *2011:144*. Regeringen.

Skolverket. (1994). *www.skolverket.se*. Hämtat från http://www.skolverket.se/lagar_och_regler/2.3134/2.5007?_xurl_=http%3A%2F%2Fwww4.skolverket.se%3A8080%2Fwtpub%2Fws%2Fskolfs%2Fwpubext%2Ffs%2FRecord%3Fk%3D1522. den 22 12 2011

Slätt, R., Blomquist, M., Ekman, M., Lagerlöf, D., Larsson, S., Olsson, D., o.a. (2004). *Sverigedemokraterna från insidan* (1:a uppl.). (R. Slätt, Red.) Stockholm: Expo och Hjalmarsson & Högberg Bokförlag AB.

Ström, S. (den 27 10 2010). *www.svd.se*. Hämtat från http://www.svd.se/search.do?q=nobelfesten. den 06 01 2012

Sverigedemokraterna. (den 02 09 2010). *www.sverigedemokraterna.se.* Hämtat från http://sverigedemokraterna.se/files/2011/06/Sverigedemokraterna-Valmanifest-2010.pdf. den 01 01 2012

Sverigedemokraterna. (2011.1). *www.sverigedemokraterna.se*. Hämtat från http://sverigedemokraterna.se/vart-parti/valresultat/. den 27 12 2012

Sverigedemokraterna. (2011.2). *www.sverigedemokraterna.se.* Hämtat från http://sverigedemokraterna.se/files/2011/03/principprogram_2011.pdf. den 20 12 2011

Sverigedemokraterna. (2011.3). *www.sverigedemokraterna.se*. Hämtat från http://sverigedemokraterna.se/2011/11/26/sd-ska-bli-ett-mjukare-parti/#more-6250. den 22 12 2011

Sverigedemokraterna. (den 19 12 2011.4). *www.sverigedemokraterna.se*. Hämtat från http://sverigedemokraterna.se/2011/12/19/sd-ku-anmaler-erik-ullenhag-for-vilseledande-regeringshemsida/. den 07 01 2012

Bilaga 1. FN:s allmänna deklaration om de mänskliga rättigheterna

”Enär erkännandet av det inneboende värdet hos alla medlemmar av människosläktet och av deras lika och oförytterliga rättigheter är grundvalen för frihet, rättvisa och fred i världen, enär ringaktning och förakt för de mänskliga rättigheterna lett till barbariska gärningar, som upprört mänsklighetens samvete, och enär skapandet av en värld, där människor åtnjuta yttrandefrihet, trosfrihet samt frihet från fruktan och nöd, kungjorts som folkets högsta strävan, enär det är väsentligt att icke människan skall tvingas att som en sista utväg tillgripa uppror mot tyranni och förtryck, att de mänskliga rättigheterna skyddas genom lagens överhöghet, enär det är väsentligt att främja utvecklandet av vänskapliga förbindelser mellan nationerna, enär Förenta nationernas folk i stadgar ånyo uttryckt sin tro på de grundläggande mänskliga rättigheterna, den enskilda människans värdighet och värde samt männens och kvinnornas lika rättigheter, ävensom beslutat främja socialt framåtskridande och bättre levnadsvillkor under större frihet, enär medlemsstaterna åtagit sig att i samverkan med Förenta nationerna säkerställa allmän och effektiv respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, enär en gemensam uppfattning av dessa fri- och rättigheters innebörd är av största betydelse för uppfyllandet av detta åtagande, kungör generalförsamlingen denna allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna såsom en gemensam riktlinje för alla folk och nationer, på det att varje individ och varje samhällsorgan må med denna förklaring i åtanke ständigt sträva efter att genom uppfostran befordra respekten för dessa fri- och rättigheter samt genom framstegsbefrämjande inhemska och internationella åtgärder säkerställa deras allmänna och verksamma erkännande och tillämpning såväl bland folken i medlemsstaterna som bland folken i områden under deras överhöghet.” (Hermansson, 1998:129).

Artikel 1
Alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter. De har utrustats med förnuft och samvete och bör handla gentemot varandra i en anda av gemenskap.
Artikel 2
Var och en är berättigad till alla de rättigheter och friheter som uttalas i denna förklaring utan åtskillnad av något slag, såsom på grund av ras, hudfärg, kön, språk, religion, politisk eller annan uppfattning, nationellt eller socialt ursprung, egendom, börd eller ställning i övrigt. Ingen åtskillnad får heller göras på grund av den politiska, rättsliga eller internationella status som råder i det land eller det område som en person tillhör, vare sig detta land eller område är oberoende, står under förvaltarskap, är icke-självstyrande eller är underkastat någon annan begränsning av sin suveränitet.
Artikel 3
Var och en har rätt till liv, frihet och personlig säkerhet.
Artikel 4
Ingen får hållas i slaveri eller träldom; slaveri och slavhandel i alla dess former skall vara förbjudna.
Artikel 5
Ingen får utsättas för tortyr eller grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.
Artikel 6
Var och en har rätt att överallt erkännas som en person i lagens mening.
Artikel 7
Alla är lika inför lagen och är berättigade till samma skydd av lagen utan diskriminering av något slag. Alla är berättigade till samma skydd mot alla former av diskriminering som strider mot denna förklaring och mot varje anstiftan till sådan diskriminering.
Artikel 8
Var och en har rätt till verksam hjälp från sitt lands nationella domstolar mot handlingar som kränker hans eller hennes grundläggande rättigheter enligt lag eller författning.
Artikel 9
Ingen får godtyckligt anhållas, hållas fängslad eller landsförvisas.
Artikel 10
Var och en är på samma villkor berättigad till en rättvis och offentlig förhandling vid en oberoende och opartisk domstol vid prövningen av hans eller hennes rättigheter och skyldigheter och av varje anklagelse om brott mot honom eller henne.
Artikel 11
1. Var och en som är anklagad för brott har rätt att betraktas som oskyldig till dess att hans eller hennes skuld lagligen har fastställts vid en offentlig rättegång, där personen åtnjuter alla rättssäkerhetsgarantier som behövs för hans eller hennes försvar.

2. Ingen får fällas till ansvar för en gärning eller underlåtenhet som inte utgjorde ett brott enligt nationell eller internationell lag vid den tidpunkt då den begicks. Det får inte heller utmätas strängare straff än vad som var tillämpligt vid den tidpunkt brottet begicks.

Artikel 12

Ingen får utsättas för godtyckligt ingripande i fråga om privatliv, familj, hem eller korrespondens och inte heller för angrepp på sin heder eller sitt anseende. Var och en har rätt till lagens skydd mot sådana ingripanden och angrepp.

Artikel 13

1. Var och en har rätt att fritt förflytta sig och välja bostadsort inom varje stats gränser.
2. Var och en har rätt att lämna varje land, även sitt eget, och att återvända till sitt land.

Artikel 14

1. Var och en har rätt att i andra länder söka och åtnjuta asyl från förföljelse.
2. Denna rätt får inte åberopas vid rättsliga åtgärder som genuint grundas på icke-politiska brott eller på gärningar som strider mot Förenta nationernas ändamål och grundsatser.

Artikel 15

1. Var och en har rätt till en nationalitet.
2. Ingen får godtyckligt fråntas sin nationalitet eller nekas rätten att ändra nationalitet.

Artikel 16

1. Fullvuxna män och kvinnor har rätt att utan någon inskränkning med avseende på ras, nationalitet eller religion ingå äktenskap och bilda familj. Män och kvinnor skall ha samma rättigheter i fråga om äktenskaps ingående, under äktenskapet och vid dess upplösning.
2. Äktenskap får endast ingås med de blivande makarnas fria och fulla samtycke.
3. Familjen är den naturliga och grundläggande enheten i samhället och har rätt till samhällets och statens skydd.

Artikel 17

1. Var och en har rätt att äga egendom, både enskilt och tillsammans med andra.
2. Ingen får godtyckligt fråntas sin egendom.

Artikel 18

Var och en har rätt till tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet. Denna rätt innefattar frihet att byta religion och trosuppfattning och att, ensam eller i gemenskap med andra, offentligen eller enskilt, utöva sin religion eller trosuppfattning genom undervisning, andaktsutövning, gudstjänst och religiösa sedvänjor.

Artikel 19

Var och en har rätt till åsiktsfrihet och yttrandefrihet. Denna rätt innefattar frihet att utan ingripande hysa åsikter samt söka, ta emot och sprida information och idéer med hjälp av alla uttrycksmedel och oberoende av gränser.

Artikel 20

1. Var och en har rätt till frihet i fråga om fredliga möten och sammanslutningar.
2. Ingen får tvingas att tillhöra en sammanslutning.

Artikel 21

1. Var och en har rätt att delta i sitt lands styre, direkt eller genom fritt valda ombud.
2. Var och en har rätt till lika tillträde till offentlig tjänst i sitt land.
3. Folkets vilja skall utgöra grundvalen för statsmakternas myndighet. Folkviljan skall uttryckas i periodiska och verkliga val, som skall genomföras med tillämpning av allmän och lika rösträtt och hemlig röstning eller ett likvärdigt fritt röstförfarande.

Artikel 22

Var och en har, i egenskap av samhällsmedlem, rätt till social trygghet, och är berättigad till att de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter som krävs för hävdandet av hans eller hennes människovärde och utvecklingen av hans eller hennes personlighet, förverkligas genom nationella åtgärder och mellanfolkligt samarbete i enlighet med varje stats organisation och resurser.

Artikel 23

1. Var och en har rätt till arbete, fritt val av sysselsättning, rättvisa och tillfredsställande arbetsförhållanden samt till skydd mot arbetslöshet.
2. Var och en har utan diskriminering rätt till lika lön för lika arbete.
3. Var och en som arbetar har rätt till en rättvis och tillfredsställande ersättning som ger honom eller henne och hans eller hennes familj en människovärdig tillvaro och som vid behov kan kompletteras med andra medel för socialt skydd.
4. Var och en har rätt att bilda och ansluta sig till fackföreningar för att värna sina intressen.

Artikel 24

Var och en har rätt till vila och fritid, innefattande skälig begränsning av arbetstiden samt regelbunden betald ledighet.

Artikel 25

1. Var och en har rätt till en levnadsstandard tillräcklig för den egna och familjens hälsa och välbefinnande, inklusive mat, kläder, bostad, hälsovård och nödvändiga sociala tjänster samt rätt till trygghet i händelse av arbetslöshet, sjukdom, invaliditet, makas eller makes död, ålderdom eller annan förlust av försörjning under omständigheter utanför hans eller hennes kontroll.
2. Mödrar och barn är berättigade till särskild omvårdnad och hjälp. Alla barn skall åtnjuta samma sociala skydd, vare sig de är födda inom eller utom äktenskapet.

Artikel 26

1. Var och en har rätt till utbildning. Utbildningen skall vara kostnadsfri, åtminstone på de elementära och grundläggande stadierna. Den elementära utbildningen skall vara obligatorisk. Yrkesutbildning och teknisk utbildning skall vara tillgänglig för alla. Den högre utbildningen skall vara öppen för alla med hänsyn till deras förmåga.
2. Utbildningen skall syfta till att utveckla personligheten till fullo och till att stärka respekten för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Utbildningen skall också främja förståelse, tolerans och vänskap mellan alla nationer, rasgrupper och religiösa grupper samt främja Förenta nationernas verksamhet för fredens bevarande.
3. Rätten att välja utbildning för barnen tillkommer i första hand deras föräldrar.

Artikel 27

1. Var och en har rätt att fritt delta i samhällets kulturella liv, att njuta av konst samt att få ta del av vetenskapens framsteg och dess förmåner.
2. Var och en har rätt till skydd för de ideella och materiella intressen som härrör från vetenskapliga, litterära och konstnärliga verk till vilka han eller hon är upphovsman.

Artikel 28

Var och en har rätt till ett socialt och internationellt system där de rättigheter och friheter som behandlas i denna förklaring till fullo kan förverkligas.

Artikel 29

1. Var och en har plikter mot samhället, i vilket den fria och fullständiga utvecklingen av hans eller hennes personlighet ensamt är möjlig.
2. Vid utövandet av sina rättigheter och friheter får en person endast underkastas sådana inskränkningar som har fastställts i lag och enbart i syfte att trygga tillbörlig hänsyn till och respekt för andras rättigheter och friheter samt för att tillgodose ett demokratiskt samhälles berättigade krav på moral, allmän ordning och allmän välfärd.
3. Dessa rättigheter och friheter får inte utövas på ett sätt som är oförenligt med Förenta nationernas ändamål och grundsatser.

Artikel 30

Ingenting i denna förklaring får tolkas som att det innebär en rätt för en stat, en grupp eller en enskild person att ägna sig åt en verksamhet eller att utföra en handling som syftar till att omintetgöra någon av de rättigheter eller friheter som anges i förklaringen (FN, 1948).

Bilaga 2. Utdrag ur Regeringsformen:

1 kap. Statsskickets grunder

1 § All offentlig makt i Sverige utgår från folket. Den svenska folkstyrelsen bygger på fri åsiktsbildning och på allmän och lika rösträtt. Den förverkligas genom ett representativt och parlamentariskt statsskick och genom kommunal självstyrelse. Den offentliga makten utövas under lagarna.

2 § Den offentliga makten ska utövas med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans frihet och värdighet. Den enskildes personliga, ekonomiska och kulturella välfärd ska vara grundläggande mål för den offentliga verksamheten. Särskilt ska det allmänna trygga rätten till arbete, bostad och utbildning samt verka för social omsorg och trygghet och för goda förutsättningar för hälsa.
Det allmänna ska främja en hållbar utveckling som leder till en god miljö för nuvarande och kommande generationer.
Det allmänna ska verka för att demokratins idéer blir vägledande inom samhällets alla områden samt värna den enskildes privatliv och familjeliv.
Det allmänna ska verka för att alla människor ska kunna uppnå delaktighet och jämlikhet i samhället och för att barns rätt tas till vara. Det allmänna ska motverka diskriminering av människor på grund av kön, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, språklig eller religiös tillhörighet, funktionshinder, sexuell läggning, ålder eller andra omständigheter som gäller den enskilde som person.
Samiska folkets och **etniska, språkliga och religiösa minoriteters möjligheter att behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv ska främjas. Lag (*2010:1408*)**.

4 § Riksdagen är folkets främsta företrädare. Riksdagen stiftar lag, beslutar om skatt till staten och bestämmer hur statens medel ska användas. Riksdagen granskar rikets styrelse och förvaltning. Lag (*2010:1408*).

2 kap. Grundläggande fri- och rättigheter

Opinionsfriheter

1 § Var och en är gentemot det allmänna tillförsäkrad
1. yttrandefrihet: frihet att i tal, skrift eller bild eller på annat sätt meddela upplysningar samt uttrycka tankar, åsikter och känslor,
2. informationsfrihet: frihet att inhämta och ta emot upplysningar samt att i övrigt ta del av andras yttranden,
3. mötesfrihet: frihet att anordna och delta i sammankomster för upplysning, meningsyttring eller annat liknande syfte eller för framförande av konstnärligt verk,
4. demonstrationsfrihet: frihet att anordna och delta i demonstrationer på allmän plats,
5. föreningsfrihet: frihet att sammansluta sig med andra för allmänna eller enskilda syften, och
6. religionsfrihet: frihet att ensam eller tillsammans med andra utöva sin religion.

(Riksdagen, 1974)

Bilaga 3. Utdrag ur: Internationell konvention om medborgerliga och politiska rättigheter

Konventionsstaterna, som anser att, i överensstämmelse med principerna i Förenta nationernas stadga, erkännandet av det inneboende värdet hos alla dem som tillhör människosläktet och av deras lika och obestridliga rättigheter utgör grundvalen för frihet, rättvisa och fred i världen, som erkänner att dessa rättigheter utgår från det inneboende värdet hos varje människa, som erkänner att, i överensstämmelse med den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna, visionen om den fria människan som åtnjuter medborgerliga och politiska friheter samt frihet från fruktan och nöd endast kan uppnås om sådana villkor skapas att var och en kan åtnjuta sina medborgerliga och politiska rättigheter såväl som sina ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, som beaktar staternas skyldighet enligt Förenta nationernas stadga att främja allmän respekt för och iakttagande av mänskliga rättigheter och friheter, som beaktar att varje människa har förpliktelser mot andra människor och mot sitt samhälle och är skyldig att medverka till att rättigheterna i denna konvention främjas och följs, har kommit överens om följande artiklar:

Del I

Artikel 1

1. Alla folk har rätt till självbestämmande. Med stöd av denna rätt får de fritt bestämma sin politiska ställning och fritt fullfölja sin ekonomiska, sociala och kulturella utveckling.
2. Alla folk får för sina egna syften fritt förfoga över sina egna naturrikedomar och naturtillgångar, men det får inte ske till men för förpliktelser som härrör från det internationella ekonomiska samarbetet, som vilar på principen om det gemensamma intresset och den internationella rätten. Ett folk får inte i något fall berövas sina möjligheter till försörjning.
3. Konventionsstaterna, däribland de stater som har ansvaret för förvaltning av icke-självstyrande områden och förvaltarskapsområden, skall medverka till att rätten till självbestämmande förverkligas och skall respektera denna rätt i överensstämmelse med bestämmelserna i Förenta nationernas stadga.

Del II

Artikel 2

1. Varje konventionsstat åtar sig att respektera och tillförsäkra var och en som befinner sig inom dess territorium och är underkastade dess jurisdiktion rättigheterna i denna konvention utan åtskillnad av något slag, såsom på grund av ras, hudfärg, kön, språk, religion, politisk eller annan åskådning, nationell eller social härkomst, egendom, börd eller ställning i övrigt.
2. Varje konventionsstat åtar sig att, i enlighet med sina konstitutionella bestämmelser och bestämmelserna i denna konvention, vidta nödvändiga åtgärder för att, genom lagstiftning eller på annat sätt, tillförsäkra de rättigheter i konventionen som inte redan är förverkligade.
3. Varje konventionsstat åtar sig:

a) att säkerställa att var och en vars rättigheter och friheter enligt denna konvention kränkts skall ha tillgång till ett effektivt rättsmedel, även om kränkningen har begåtts av en ämbetsman i tjänsten.

b) Att säkerställa att den som vill använda sådana rättsmedel skall få sina rättigheter prövade av behöriga rättsliga, administrativa eller lagstiftande myndigheter eller av annan myndighet som är behörig enligt statens rättsordning samt att utveckla möjligheterna till rättslig prövning.

c) Att säkerställa att de behöriga myndigheterna verkställer beslut som fattats i de fall talan har befunnits befogad.

Artikel 3

Konventionsstaterna åtar sig att tillförsäkra män och kvinnor lika rätt att åtnjuta alla de medborgerliga och politiska rättigheter som omfattas av denna konvention.

Artikel 4

1. Vid ett allmänt nödläge som hotar nationens fortbestånd och som officiellt har tillkännagivits, får konventionsstaterna vidta åtgärder som inskränker deras åtaganden enligt denna konvention i den utsträckning det är strikt nödvändigt med hänsyn till situationens krav, om dessa åtgärder inte strider mot landets övriga åtaganden enligt den internationella rätten och inte innebär diskriminering enbart på grund av ras, hudfärg, kön, språk, religion eller social härkomst.
2. Inga inskränkningar får göras i artiklarna 6, 7, 8.1, 8.2, 11, 15, 16 och 18 med stöd av bestämmelsen i föregående punkt.
3. En konventionsstat som begagnar sig av rätten till inskränkning från konventionen skall genom förmedling av Förenta nationernas generalsekreterare omedelbart underrätta de övriga konventionsstaterna om de bestämmelser från vilka inskränkningar har gjorts och om motiven för dem. Ett ytterligare meddelande skall lämnas i samma ordning den dag då staten upphäver dessa inskränkningar.

Artikel 5

1. Ingen bestämmelse i denna konvention får tolkas som att den innebär rätt för någon stat, grupp eller person att ägna sig åt sådan verksamhet eller utföra sådana handlingar som syftar till att tillintetgöra någon av de rättigheter och friheter som inskrivits i konventionen eller till att begränsa dem i större utsträckning än konventionen tillåter.
2. Inga begränsningar eller inskränkningar skall medges i fråga om de grundläggande mänskliga rättigheter som erkänns eller gäller i en konventionsstat med stöd i lag eller annan författning, överenskommelse eller sedvänja av den anledningen att konventionen inte erkänner dessa rättigheter eller att den erkänner dem i mindre utsträckning.

Del III

Artikel 6

1. Varje människa har en inneboende rätt till livet. Denna rätt skall skyddas genom lag. Ingen får godtyckligt berövas sitt liv.
2. I länder som inte har avskaffat dödsstraffet, får dödsdom avkunnas endast för de allvarligaste brotten i enlighet med den lag som gällde vid tiden då brottet begicks. Denna lag får inte strida mot bestämmelserna i denna konvention eller i konventionen om förebyggande och bestraffning av brottet folkmord. Detta straff skall endast kunna verkställas efter slutlig dom av behörig domstol.
3. När berövande av liv utgör folkmord, skall ingen bestämmelse i denna artikel tillåta en konventionsstat att på något sätt avvika från någon skyldighet den har åtagit sig enligt bestämmelserna i konventionen om förebyggande och bestraffning av brottet folkmord.
4. En dödsdömd person skall ha rätt att begära nåd eller förvandling av straffet. Amnesti, nåd eller förvandling av dödsstraffet skall kunna beviljas i samtliga fall.
5. Dödsdom skall inte avkunnas för brott som begåtts av personer under 18 år och skall inte verkställas mot havande kvinnor.
6. Ingen bestämmelse i denna artikel skall kunna åberopas för att fördröja eller förhindra att en konventionsstat avskaffar dödsstraffet.

Artikel 7

Ingen får utsättas för tortyr eller grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning. Särskilt får ingen utan sitt fria samtycke utsättas för medicinska eller vetenskapliga experiment.

Artikel 8

1. Ingen får hållas i slaveri. Varje form av slaveri och slavhandel skall vara förbjuden.
2. Ingen får hållas i träldom.
3. a) Ingen får tvingas att utföra tvångsarbete eller annat obligatoriskt arbete.
b) Bestämmelsen i a ovan skall inte utgöra något hinder mot verkställande av en dom om

straffarbete som avkunnats av en behörig domstol i stater där frihetsberövande i form av straffarbete kan åläggas som påföljd för brott.
c) Med termerna *tvångsarbete* eller *obligatoriskt arbete* skall i denna punkt inte förstås
i) arbete eller tjänstgöring som inte åsyftas i stycke b ovan och som regelmässigt utkrävs av någon som är berövad sin frihet genom ett rättsligt giltigt domstolsbeslut eller av någon som är villkorligt frigiven,
ii) tjänstgöring av militär art och, i länder där samvetsbetänkligheter mot sådan tjänstgöring beaktas, annan samhällstjänst som enligt lag utkrävs av personer som hyser samvetsbetänkligheter,
iii) tjänstgöring som utkrävs då nödläge eller olycka hotar samhällets fortbestånd eller välfärd,
iv) arbete eller tjänstgöring som ingår i normala medborgerliga skyldigheter.
Artikel 9
1. Var och en har rätt till frihet och personlig säkerhet. Ingen får utsättas för godtyckligt gripande eller frihetsberövande. Ingen får berövas sin frihet annat än av sådana skäl och på sådant sätt som föreskrivs i lag.
2. En person som grips skall vid gripandet underrättas om skälen för gripandet och skall utan dröjsmål underrättas om varje anklagelse mot henne eller honom.
3. Den som har gripits eller på annat sätt berövats sin frihet på grund av anklagelse för brott skall utan dröjsmål ställas inför domare eller en sådan annan ämbetsman som enligt lag är behörig att döma och skall ha rätt till rättegång inom skälig tid eller att släppas. Det skall inte vara en allmän regel att en person hålls i förvar i avvaktan på rättegång, men för frigivning får krävas garantier för att personen verkligen inställer sig till rättegången vid ett annat tillfälle under det rättsliga förfarandet samt, i förekommande fall, för verkställighet av domen.
4. Den som har berövats sin frihet genom gripande eller på annat sätt skall ha rätt att inför domstol kräva att lagligheten av frihetsberövandet utan dröjsmål prövas och att frigivning beslutas i de fall åtgärden är olaglig.
5. Den som har utsatts för olagligt gripande eller annat olagligt frihetsberövande skall ha rätt till skadestånd.
Artikel 10
1. Var och en som har berövats sin frihet skall behandlas humant och med aktning för människans inneboende värde.
2. a) Åtalade personer skall, om inte exceptionella förhållanden råder, hållas åtskilda från dömda personer och skall ges särskild behandling med hänsyn till att de inte är dömda.
b) Unga lagöverträdare som är åtalade skall hållas åtskilda från vuxna personer, och deras fall skall avgöras så skyndsamt som möjligt.
3. Kriminalvårdssystemet skall innefatta behandling av intagna och dess huvudsakliga syfte skall vara deras bättring och återanpassning i samhället. Unga lagöverträdare som dömts för brott skall hållas åtskilda från vuxna och ges en behandling som är anpassad efter deras ålder och rättsliga ställning.
Artikel 11
Ingen får fängslas enbart på grund av sin oförmåga att fullgöra en avtalad förpliktelse.
Artikel 12
1. Var och en som lagligen befinner sig inom en stats territorium har rätt att röra sig fritt där och att fritt välja bosättningsort.
2. Var och en får fritt lämna vilket land som helst, även sitt eget.
3. Ovannämnda rättigheter får inte underkastas andra inskränkningar än de som stadgas i lag och är nödvändiga för att skydda den nationella säkerheten, den allmänna ordningen, folkhälsan eller sedligheten eller andra människors rättigheter och friheter samt är förenliga med de övriga rättigheter som stadgas i denna konvention.
4. Ingen får godtyckligt förvägras rätten att resa in i sitt eget land.

Artikel 13
En utlänning som lagligen befinner sig inom en konventionsstats territorium får avlägsnas därifrån endast efter ett beslut som fattats i laga ordning. Om inte tvingande skäl som hänför sig till den nationella säkerheten talar mot det, skall personen tillåtas framlägga de skäl som talar mot avlägsnandet och få sin sak omprövad av behörig myndighet eller av en eller flera personer som särskilt utsetts av myndigheten, och får för detta ändamål företrädas inför denna myndighet.
Artikel 14
1. Alla människor skall vara lika inför domstolar och tribunaler. Var och en skall, vid prövningen av en anklagelse mot honom eller henne för brott eller av hans eller hennes rätttigheter och skyldigheter i tvistemål, vara berättigad till en rättvis och offentlig förhandling vid en behörig, oberoende och opartisk domstol som upprättats enligt lag. Medierna och allmänheten får vägras tillträde till hela eller delar av rättegången av hänsyn till sedligheten, den allmänna ordningen eller den nationella säkerheten i ett demokratiskt samhälle eller då hänsynen till parternas privatliv kräver det eller, i den mån domstolen finner det strängt nödvändigt, i de fall då, på grund av särskilda omständigheter, offentlighet skulle kunna skada rättvisans intresse. Dock skall domar som avkunnats i brottmål eller tvistemål offentliggöras, utom i fall då unga personers intressen kräver att så inte sker eller då rättegången gäller äktenskapsmål eller förmyndarskap för barn.
2. Den som är anklagad för brott skall ha rätt att betraktas som oskyldig till dess att hans eller hennes skuld har fastställts enligt lag.
3. Den anklagade skall vid prövningen av en anklagelse för brott utan åtskillnad på person vara berättigad till minst följande garantier:
a) Att utan dröjsmål och i detalj bli underrättad på ett språk som han eller hon förstår om innebörden av anklagelsen och dess grund.
b) Att få tillräcklig tid och möjlighet att förbereda sitt försvar och att rådgöra med ett rätttegångsbiträde efter eget val.
c) Att få sin sak prövad utan oskäligt dröjsmål.
d) Att få sin sak prövad i sin närvaro och att försvara sig personligen eller genom rättegångsbiträde efter eget val, att bli underrättad om sin rätt till rättegångsbiträde, om han eller hon inte har ett sådant, och att i varje mål där rättvisans intresse kräver det, kostnadsfritt få sig anvisad ett rättegångsbiträde, i de fall han eller hon inte har tillräckliga medel för att betala ett sådant biträde.
e) Att förhöra eller låta förhöra de vittnen som åberopas mot honom eller henne och att för egen del få låta inkalla och förhöra vittnen under samma förhållanden som de vittnen som åberopas mot honom eller henne.
f) Att kostnadsfritt få biträde av tolk om han eller hon inte förstår eller talar det språk som används vid domstolen.
g) Att inte tvingas att vittna mot sig själv eller erkänna sig skyldig.
4. I mål mot unga lagöverträdare skall rättegångsförfarandet ta hänsyn till deras ålder och det önskvärda i att främja deras återanpassning.
5. Den som fällts för brott skall ha rätt att få skuldfrågan och det ådömda straffet omprövade av högre instans enligt lag.
6. Om en lagakraftvunnen dom genom vilken någon har dömts för brott senare har upphävts eller nåd har beviljats på grund av en ny eller nyuppdagad omständighet, som visat att domen var felaktig, skall den som har avtjänat straffet till följd av domen gottgöras enligt lag, om det inte visas att det helt eller delvis berott på personen själv att den tidigare inte kända omständigheten inte blev uppdagad i tid.
7. Ingen får lagföras eller straffas på nytt för ett brott för vilket han eller hon tidigare blivit slutligt fälld till ansvar eller frikänd i enlighet med varje lands lag och rättegångsordning.

Artikel 15

1. Ingen får fällas till ansvar för någon handling eller underlåtenhet som vid den tid då den begicks inte utgjorde ett brott enligt inhemsk eller internationell rätt. Högre straff får inte heller ådömas än det som var tillämpligt vid den tid då brottet begicks. Om efter det att brottet begåtts en ny lag stiftas som föreskriver ett lindrigare straff, skall den skyldige komma i åtnjutande av det.
2. Ingen bestämmelse i denna artikel skall hindra lagföring och bestraffning av en person på grund av en handling eller en underlåtenhet som vid den tidpunkt då den begicks var brottslig enligt de allmänna rättsprinciper som erkänns av världens nationer.

Artikel 16

Var och en har rätt att överallt erkännas som en person i lagens mening.

Artikel 17

1. Ingen får utsättas för godtyckligt eller olagligt ingripande med avseende på privatliv, familj, hem eller korrespondens och inte heller för olagliga angrepp på sin heder eller sitt anseende.
2. Var och en har rätt till lagens skydd mot sådana ingripanden och angrepp.

Artikel 18

1. Var och en har rätt till tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet. Denna rätt innefattar frihet att bekänna sig till eller anta en religion eller en trosuppfattning efter eget val och frihet att ensam eller i gemenskap med andra, offentligen eller enskilt, utöva sin religion eller trosuppfattning genom gudstjänst, iakttagande av religiösa sedvänjor, andaktsutövning eller undervisning.
2. Ingen får utsättas för tvång som kan inskränka hans eller hennes frihet att bekänna sig till eller anta en religion eller en trosuppfattning efter eget val.
3. Friheten att utöva sin religion eller trosuppfattning får endast underkastas de inskränkningar som är angivna i lag och som är nödvändiga för att skydda den allmänna säkerheten, ordningen, folkhälsan eller sedligheten eller andras grundläggande rättigheter och friheter.
4. Konventionsstaterna förpliktar sig att respektera föräldrars och, i förekommande fall, förmyndares frihet att tillförsäkra sina barn sådan religiös och moralisk bildning som stämmer överens med deras egen övertygelse.

Artikel 19

1. Ingen får utsättas för ingripande för sina åsikters skull.
2. Var och en har rätt till yttrandefrihet. I denna rätt ingår frihet att oberoende av territoriella gränser söka, ta emot och sprida uppgifter och idéer av alla slag, i tal, i skrift och i tryck, i konstnärlig form eller genom annat valfritt uttrycksmedel.
3. Utövandet av de rättigheter som avses i punkt 2 medför särskilda skyldigheter och särskilt ansvar. Detta utövande får därför underkastas vissa inskränkningar men endast sådana som är angivna i lag och som är nödvändiga

a) för att respektera andra människors rättigheter eller anseende,

b) för att skydda den nationella säkerheten, den allmänna ordningen, folkhälsan eller sedligheten.

Artikel 20

1. All propaganda för krig skall vara förbjuden i lag.
2. Allt främjande av nationalhat, rashat eller religiöst hat, som innebär uppvigling till diskriminering, fiendskap eller våld, skall vara förbjudet i lag.

Artikel 21

Rätten till fredliga sammankomster skall erkännas. Utövandet av denna rättighet får inte underkastas andra inskränkningar än sådana som föreskrivs i lag och som i ett demokratiskt samhälle är nödvändiga med hänsyn till statens säkerhet eller den allmänna säkerheten, den allmänna ordningen, skyddet av folkhälsan eller sedligheten eller skyddet av andra

människors rättigheter och friheter.

Artikel 22

1. Var och en skall ha rätt till föreningsfrihet, inbegripet rätten att bilda och ansluta sig till fackföreningar för att skydda sina intressen.
2. Utövandet av denna rättighet får inte underkastas andra inskränkningar än sådana som medges i lag och som i ett demokratiskt samhälle är nödvändiga med hänsyn till den nationella säkerheten och den allmänna säkerheten, den allmänna ordningen, skyddet av folkhälsan eller sedligheten eller skyddet av andra människors rättigheter och friheter. Bestämmelserna i denna artikel skall inte hindra att lagliga inskränkningar görs för de väpnade styrkornas och polisens utövande av denna rättighet.
3. Ingen bestämmelse i denna artikel skall tillåta en stat som är part i Internationella arbetsorganisationens konvention av år 1948 angående föreningsfrihet och skydd för organisationsrätten, att stifta lag som inskränker, eller tillämpa lagen på sätt som inskränker, det genom sagda konvention tillförsäkrade skyddet.

Artikel 23

1. Familjen är samhällets naturliga och grundläggande enhet och är berättigad till samhällets och statens skydd.
2. Rätten för giftasvuxna män och kvinnor att ingå äktenskap och bilda familj skall erkännas.
3. Inget äktenskap får ingås utan de blivande makarnas fria och fulla samtycke.
4. Konventionsstaterna skall vidta lämpliga åtgärder för att trygga makarnas likställighet i fråga om rättigheter och ansvar vid äktenskapets ingående, under äktenskapet och vid dess upplösning. Vid upplösning av ett äktenskap skall åtgärder vidtas för att tillförsäkra barnen nödvändigt skydd.

Artikel 24

1. Varje barn skall utan diskriminering av något slag på grund av ras, hudfärg, kön, språk, religion, nationell eller social härkomst, förmögenhet eller börd ha rätt till sådant skydd från sin familjs, samhällets och statens sida som dess ställning som minderårig kräver.
2. Varje barn skall registreras omedelbart efter födseln och ges ett namn.
3. Varje barn har rätt att förvärva ett medborgarskap.

Artikel 25

Varje medborgare skall ha rätt och möjlighet att utan någon av de åtskillnader som anges i artikel 2 och utan oskäliga inskränkningar

a) delta i skötseln av allmänna angelägenheter, direkt eller genom fritt valda ombud,
b) rösta och bli vald vid periodiska och reella val, som förrättas på grundval av allmän och lika rösträtt och hemlig röstning, varigenom garanteras att väljarnas vilja fritt kommer till uttryck, samt
c) få tillträde på lika villkor till offentlig tjänst i sitt land.

Artikel 26

Alla är lika inför lagen och har rätt till samma skydd av lagen utan diskriminering av något slag. I detta avseende skall lagen förbjuda all diskriminering och garantera var och en ett likvärdigt och effektivt skydd mot all slags diskriminering, såsom på grund av ras, hudfärg, kön, språk, religion, politisk eller annan uppfattning, nationell eller social härkomst, egendom, börd eller ställning i övrigt.

Artikel 27

I de stater där det finns etniska, religiösa eller språkliga minoriteter, skall de som tillhör sådana minoriteter inte förvägras rätten att i gemenskap med andra medlemmar av sin grupp ha sitt eget kulturliv, bekänna sig till och utöva sin egen religion och använda sitt eget språk.